

**FAKULTA PRÁVNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI**

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

*Oddlužení jako způsob řešení úpadku a jeho srovnání s platnou
úpravou SRN*

Bc. Michal Hora

Plzeň

2013

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra obchodního práva

Diplomová práce

Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Michaela Sigmundová, Ph.D.**
Katedra obchodního práva

Bc. Michal Hora

Plzeň, 2013

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem k sepsání této práce použil, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použité literatury a pramenů.“

V Plzni dne 17. 3. 2013

.....

Bc. Michal Hora

Poděkování

„Rád bych na tomto místě poděkoval mé vedoucí diplomové práce, Mgr. Michaele Sigmundové, Ph.D. , za poskytnutí cenných rad, věcných připomínek a odborných konzultací. Zejména bych ještě jednou ocenil velmi lidský přístup, za který velmi děkuji.“

Obsah

<u>Úvod.....</u>	<u>1</u>
<u>1. Právní úprava a zásady insolvenčního řízení v ČR.....</u>	<u>4</u>
<u>1.1 Historický exkurs.....</u>	<u>4</u>
<u>1.2 Soudobá právní úprava.....</u>	<u>7</u>
<u>1.3 Úpadek.....</u>	<u>11</u>
<u>1.4 Zásady insolvenčního řízení v SRN.....</u>	<u>14</u>
<u>2. Insolvenční návrh podaný dlužníkem spojený s návrhem na oddlužení.....</u>	<u>16</u>
<u>2.1 Insolvenční návrh podaný věřitelem.....</u>	<u>23</u>
<u>2.2 Vyhláška soudu o zahájení insolvenčního řízení a účinky zahájeného insolvenčního řízení.....</u>	<u>26</u>
<u>2.3 Podávání přihlášek věřiteli.....</u>	<u>31</u>
<u>2.4 Přezkum pohledávek insolvenčním správcem.....</u>	<u>33</u>
<u>2.5 Soupis majetkové podstaty dlužníka.....</u>	<u>35</u>
<u>2.6 Vynětí a vyloučení věcí z majetkové podstaty.....</u>	<u>39</u>
<u>2.7 Přezkumné jednání u soudu.....</u>	<u>41</u>
<u>2.8 Schůze věřitelů.....</u>	<u>43</u>
<u>3. Oddlužení plněním splátkového kalendáře.....</u>	<u>45</u>
<u>4. Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.....</u>	<u>46</u>
<u>4.1 Společná ustanovení pro oba způsoby oddlužení.....</u>	<u>47</u>
<u>5. Oddlužení manželů.....</u>	<u>49</u>
<u>5.1 Aktuální otázky uplatňování pohledávek ve společném oddlužení manželů.....</u>	<u>52</u>
<u>6. Zprávy o hospodářské situaci dlužníka.....</u>	<u>55</u>
<u>7. Zrušení oddlužení soudem a rozhodnutí o splnění oddlužení.....</u>	<u>56</u>
<u>7.1 Splnění oddlužení.....</u>	<u>56</u>
<u>8. Nepatrný konkurs a jeho specifika.....</u>	<u>58</u>
<u>9. Oddlužení jako způsob řešení úpadku v SRN.....</u>	<u>60</u>
<u>9.1 Zvláštní typy německého insolvenčního řízení.....</u>	<u>60</u>

<u>10. Komparace obou právních řádů.....</u>	<u>65</u>
<u>10.1 Zjištění kladů a záporů obou právních řádů a jejich hodnocení.....</u>	<u>65</u>
<u>11. Návrhy na možnou úpravu problematiky de lege ferenda či zhodnocení stávající právní úpravy.....</u>	<u>68</u>
<u>12. Novela insolvenčního zákona.....</u>	<u>70</u>
<u>13. Závěr.....</u>	<u>75</u>
<u>13.1 Výsledky práce s uvedením získaných poznatků, potvrzení nebo zamítnutí vlastní hypotézy.....</u>	<u>76</u>
<u>13.2 Vylíčení argumentů, o které se závěr opírá a uvedení pramenů, ze kterých bylo čerpáno.....</u>	<u>77</u>
<u>14. Seznam použitých zdrojů.....</u>	<u>79</u>
<u>15. Resumé.....</u>	<u>84</u>
<u>16. Přílohy.....</u>	<u>86</u>

Úvod

Cílem a tématem této diplomové práce je právní rozbor institutu oddlužení a jeho komparace s platnou právní úpravou ve Spolkové republice Německo. Institut oddlužení je jedna z forem řešení úpadku, která byla při tvorbě zákona o úpadku nejprve zcela opomenuta a teprve ekonomická situace obyvatel přiměla zákonodárce k přijetí tohoto institutu, což se bohužel podepsalo i v tom, že se skutečně jedná o přidání tohoto institutu až za řešení úpadku finančních institucí, proto je vzniká v praxi mnoho výkladových a aplikačních problémů. Toto téma jsem si vybral především z důvodů své vlastní angažovanosti na tomto poli a také praxe, kterou jsem absolvoval ve sdružené kanceláři insolvenčních správců. Budu tuto práci koncipovat především z praktického pohledu, přiblížím průběh celého insolvenčního řízení. Samostatnou část práce věnuji vymezení účastníků řízení, protože se domnívám, že správné vyjasnění osob, které se zúčastňují insolvenčního řízení, je pro bližší pochopení tématu základním východiskem. Z hlediska zdrojů jsem čerpal především z dostupné literatury, svých vlastních poznatků a také ze seminářů, které jsem v rámci své praxe navštívil. Je třeba si uvědomit, že insolvenční právo je poměrně novým právním odvětvím v České republice. Toto téma je také poměrně hojně diskutovaným tématem v tuzemské společnosti. Počet insolvenčních řízení fyzických osob nezadržitelně stoupá a vzhledem k postupujícím společenským problémům a také dopadům celosvětové finanční krize je velmi pravděpodobné, že počet insolvenčních řízení bude i nadále stoupat. Aktuální stav nápadu na jednoho soudce je například u Krajského soudu v Plzni 70 řízení za jeden měsíc. I z počtu insolvenčních řízení vedených proti fyzickým osobám je možné vysledovat v jakých částech naší vlasti je vyšší či nižší životní úroveň.

Finanční problémy velkých společností, ale i drobných zaměstnavatelů vedly ke ztrátě zaměstnání a tím i finančních příjmů někdy i celých rodin, které se bez jakékoliv přípravy ocitly bez financí. Aby jim byla poskytnuta ochrana před exekutory a nedošlo k ještě většímu zhoršení jejich životní situace, tak byl v rámci nového insolvenčního zákona zřízen tento nový institut. Bohužel jsou i případy, kdy tohoto „sociálního“ institutu se snaží zneužít i nenechavci, kteří si myslí, že touto cestou zaplatí jen 30% svých závazků. Zde pak musí plnit svoji funkci insolvenční

správce, aby takový přístup včas rozpoznal a upozornil soud na nepoctivý záměr dlužníka.

Ve své práci tak přistupuji k detailnímu rozboru celého institutu oddlužení a také k mému osobnímu názoru na jeho využití, který mám podpořený 4 letou praxí. Řešení finanční situace dlužníků je jedním pohledem na věc, ale podle mého názoru je důležité zjistit i příčinu této situace. A tou není pouze neutěšená ekonomické situace v některých regionech. Hlavním problémem nárůstu počtu insolvenčních řízení vidím především ve snadné možnosti získání různých kreditních karet a úvěrů. Úvěrové společnosti mají „vycvičené“ pracovníky, kterým obyčejný člověk poměrně snadno podlehne. Každý člověk podobnou nabídku prostřednictvím mobilního telefonu či emailu obdržel. Pro člověka, který nikdy nevlastnil větší obnos peněz, je tato příležitost velmi lákavá. I těmto postranním taktikám a různým dalším podvodným žvlům, které se snaží obohatit na úkor lidí v nouzi, se hodlám věnovat v této práci. V úvodních částech své práce se stručně věnuji i spotřebitelským úvěrům, které jsou převažujícími závazky dlužníků v oddlužení.

V této práci se dále rovněž zmiňuji o odlišnosti, které mohou v insolvenčních řízeních nastat při řízení u jednotlivých soudů a také senátů. Rozhodovací praxe Vrchního soudu v Praze a Vrchního soudu v Olomouci může být poněkud odlišná. Dokonce proběhla i konference na téma České a Moravské insolvenční právo. Vzorkem českých soudů, které jsem si vybral pro tuto práci, budou Městský soud v Praze, Krajský soud v Praze, Krajský soud v Ústí nad Labem a také Krajský soud v Hradci Králové i se svoji pardubickou pobočkou. Už v úvodu bych rád vyzdvihнул Krajský soud v Ústí nad Labem, který i přes vysoký nápad případů zvládá svoji práci s obdivuhodnou bravurou. Mám na mysli především rychlost řízení a celkovou organizaci řízení. Podobně zavalen prací je pouze Krajský soud v Ostravě, kde mám ze své praxe pouze jednu zkušenost, která se ovšem týká velkého řízení i se zahraničními prvky a i přes velikou vytíženost soudu bylo zde možné realizovat prodeje ve velmi krátkých lhůtách, protože spolupráce soudu, věřitelů a insolvenčního správce takové zpeněžení umožnila. Nejnověji je velmi vysoký nápad na počet soudců i u Krajského soudu v Plzni, kde zejména počet dlužníků z Karlovarského kraje velmi stoupá.

Na tomto místě bych také rád odůvodnil změny, které jsem provedl v osnově této práce. Rozhodl jsem se přidat historický exkurs do oblasti insolvence. Dle mého subjektivního názoru je totiž velmi důležité, pokud se snažím zpracovat určitou tematiku, také znát její historii. Samotné právní dějiny jsou nesmírně zajímavé a každý dobře ví, že spoustu užitečných institutů přineslo římské právo. Proto mi přijde snaha o omezení výuky právní dějin na některých fakultách jako velmi krátkozraká. Z těchto důvodů jsem se rozhodl zařadit historický exkurs před současnou právní úpravu.

Přidal jsem také právní úpravu institutu společného oddlužení manželů, který není dosud upraven v zákoně.

Závěrem mé práce provedu komparaci s německým právním řádem a shrnu výsledky své práce. Úvahy de lege ferenda porovnáám s připravovanou novelou a vylíčím argumenty, kterými zdůvodním závěry své práce.

Mojí ambicí je, aby tato práce přinesla čtenáři přehledný exkurs do problematiky řešení úpadku fyzických osob.

1. Právní úprava a zásady insolvenčního řízení v ČR

1.1 Historický exkurs

Při pohledu do historie insolvenčního práva se na první pohled může zdát, že insolvenční právo nemá dlouhou historii. Samotný insolvenční zákon a pojem insolvence se začal používat až v roce 2008. Opak je ovšem pravdou. Již při prvních obchodních kontaktech můžeme hovořit od období rozvoje obchodu a soutěžního práva. Právní historie odlišuje insolvenční právo od práva exekučního zhruba v 17. století. Lze tedy dovést, že se jedná o poměrně mladý právní institut, nikoliv však o právní institut bez historie.

Samotné insolvenční právo muselo vzniknout z předchozích institutů. Jako u většiny právních odvětví nalezneme počátky insolvenčního práva v právu římském. V římském prétorském právu nalezneme institut *tzv. univerzální exekuce*. Tato exekuce dávala věřitelům dlužníka postihnout jeho majetek jako celek. Věřitelé dlužníka postupně přistupovali k řízení. Vidím, v tom jistou parafrázi s dnešní úpravou, kdy věřitelé mohou svoje oprávněné nároky přihlásit přihláškou. I v římském právu byli pouze přihlášení věřitelé zahrnuti do insolvenčního řízení. Věřitel dlužníka se v římském právu nazýval *concursum creditorum*.

Předchůdcem insolvenčního správce v roli vykonavatele byl *tzv. magister bonorum*. Magister bonorum byl volen věřiteli a měl za úkol zajistit prodej majetku dlužníka. Zde je zcela přímá analogie do současného českého insolvenčního práva, kdy věřitelé jsou hybatelem insolvenčního řízení a mají i možnost vyměnit insolvenčního správce.

V literatuře ovšem nalezneme nesouhlasná stanoviska některých autorů ohledně předchůdce insolvenčního řízení. Názor na tuto problematiku je velmi nejednotný. Dle některých autorů univerzální sukcese je pouze odchylkou v dané problematice, nikoliv přímý předchůdce insolvenčního řízení. Setkáváme se s názorem, že univerzální sukcese je spíše předchůdcem exekučního práva, než práva insolvenčního. Abych byl upřímný, konkrétní názor na tuto problematiku nemám, vidím, zde prvky jak exekučního (nebyla důležitá mnohost věřitelů), tak

insolvenčního práva (věřitelé mohli uplatnit nárok přihláškou). Tento institut jenom dokazuje velikost práva římského a jeho naprostou jedinečnost, kdy římské právo mělo takový rozsah, který pokrýval téměř všechny nyní známé oblasti práva.

Vývoj na území České republiky

První právním dokumentem, ve kterém jsou zmíněny prvky konkursního řízení je Obnovené zřízení zemské z roku 1627. O počátcích insolvenčního práva na českém území tedy můžeme hovořit až v 17. století. Obnovené zřízení zemské neobsahovalo ucelenou úpravu konkursního řízení, ale pouze vybraná ustanovení, jež vymezovala především hlavní zásady uspokojení věřitelů dlužníka, který se nacházel v úpadku – např. zásadu poměrného uspokojení věřitelů či ochrany věřitelů před lstivým a úmyslným poškozením dlužníkem.¹

Kompletní úprava konkursního práva je v tzv. Deklaratoriích a novellách z roku 1640. V novelách je zmíněno především postavení věřitelů. Věřitelé přihlašovali své pohledávky za dlužníkem, pohledávky byly rozděleny do pěti tříd. V novelách je tedy silné postavení na straně věřitele. Existoval ale i výjimka tzv. kridární řízení. Takové řízení bylo naopak ve prospěch dlužníka.

Novely vychází z odlišování pojmů „konkurs“ a „krida“, kdy termín „krida“ označuje v technickém slova smyslu vyrovnací řízení, zatímco „konkurs“ znamenal nejčastěji faktický souběh a vzájemnou konkurenci určitých nároků k jednomu předmětu a v tomto smyslu byl taktéž hlavním a všeobecným předpokladem pro to, aby mohla být konána „krida“.²

Za rozvojem úpadkového práva na našem území je především úpadek tzv. nižší šlechty. Rovněž se nacházíme v poválečném období. Toto jsou jen domněnky, ale velmi pravděpodobně stojí za rozvojem úpadkového práva v českých zemích.

Významný mezník představuje Obecný konkursní řád z roku 1781 (tzv. Josefínský konkursní řád), jenž odstranil dosavadní dualismus konkursního práva zemského a práv městských a zavedl jednotné konkursní řízení.

¹ URFUS, V. VZNIK A POČÁTKY KONKURSNIHO PRÁVA V ČECHÁCH. PRAHA : NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD, 1960. s. 14-17.

² URFUS, V. VZNIK A POČÁTKY KONKURSNIHO PRÁVA V ČECHÁCH. PRAHA : NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD, 1960. s. 22.

Úprava v Obecném konkursním řádu se postupem času stala nevyhovující, z tohoto důvodu byl nahrazen Konkursním řádem z roku 1868 (č. 1/1869), který se snažil odstranit nedostatky starého konkursního řádu. Hlavní změnou bylo, že konkursní řízení bylo založeno na základě univerzality. Veškerá aktiva dlužníka a výtěžek z jejich prodeje se staly hlavním předmětem a uspokojují věřitele. Konkursní řád již zná možnost ukončit řízení v případě, že dlužníkův majetek byl vyšší než jeho závazky. V tomto případě dochází k vyrovnání a pohledávky věřitelů zanikaly.

Vývoj v období 1914 – 1931

Prvním nařízením z předválečné doby bylo *císařské nařízení pod č. 337/1914 ř. z. z roku 1914*, které nabylo účinnosti dne 1. 1. 1915. Tato forma nahradila již plně nefunkční Konkursní řád. K tomuto datu byly zavedeny též řády konkursní, vyrovnávací a odpůrčí. Zajímavostí této právní úpravy je, že přes množství novelizací je účinná na Rakouském území do dnešní doby. V Čechách došlo k unifikaci českého a slovenského právního řádu. Na českém území dochází roku 1931 k nahrazení této úpravy zákonem č. 64/1931 Sb.

Pokud srovnáme tyto právní normy, nalezneme odchylky pouze ve stylistice, nikoliv v hmotně právní úpravě. Právní úprava se snaží zrychlit celé konkursní řízení. Konkursní řízení může být zahájeno na návrh dlužníka i věřitele. V případě tzv. dlužnického návrhu byl vždy prohlášen konkurs. V této době samozřejmě institut oddlužení neexistuje. Soud se nemusel ani zabývat podmínkami, jelikož byla domněnka, že dlužník zná svoji situaci nejlépe a ví, zda se nachází v úpadku či nikoliv. V případě, že dlužník pozastavil platby, se má za to, že na sebe podal návrh na prohlášení konkursu.

Pokud věřitel byl úspěšný se svým návrhem, existoval opravný prostředek pro dlužníka tzv. rekurs, který ale neměl odkladný účinek.

Období 1931 a následující

Po převratu v roce 1948 a nástupu komunistické strany k moci dochází také k úpadku konkursního práva na našem území. Nové společenské rozměry nedovolují osobní vlastnictví a v socialistickém státě bylo nemyslitelné, aby fyzická či právnická osoba byla v úpadku. Soukromý sektor rovněž neexistoval, insolvenční právo se v této době stává tedy institutem nadbytečným.

Úprava z roku 1931 je tedy zrušena novým Občanským soudním řádem, který byl přijat v roce 1950 v rámci tzv. právnické dvouletky.

Po roce 1989 a sametové revoluci opět dochází k transformaci společnosti a je potřeba opět zavést insolvenční právo. Právní úprava, zákon o konkurs a vyrovnání, rozděluje konkurs a vyrovnání jako jediné dva možné způsoby řešení úpadku dlužníka. Tento zákon je stále platný pro řízení, která započala před 1. 1. 2008, kdy nabyl účinnosti nový insolvenční zákon. Má jinou terminologii a věřitelé dle tohoto zákona nemají tak silné postavení jako následně v nově přijatém insolvenčním zákoně.

1.2 Soudobá právní úprava

Hlavním pramenem práva v insolvenčním právu v České republice je zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (tzv. insolvenční zákon). Subsidiárně lze v insolvenčním řízení použít také OSŘ. OSŘ lze použít především v incidenčních sporech, pokud takový postup není v rozporu s insolvenčním zákonem. Incidenční spor je takový spor, který byl vyvolán insolvenčním řízením a který je za incidenční spor označen insolvenčním zákonem. Nejčastějším incidenčním sporem je spor o pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky nebo spory o vyloučení majetku z majetkové podstaty. Dalšími incidenčními spory jsou spory o vypořádání společného jmění manželů dlužníka, spory na základě odpůří žaloby, spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem a další spory, které zákon označí jako spory incidenční. Postavení insolvenčního správce, který je velmi důležitou osobou v insolvenčním řízení a řekl bych takovým mostem mezi věřiteli a dlužníkem upravuje zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích. V návaznosti na nový insolvenční zákon

byly rovněž přijaty další právní normy související s insolvenčním řízením. Jde především o normy práva občanského, pracovního, obchodního, živnostenského atd.

Insolvenční zákon obsahuje 434 paragrafů, je rozdělen do tří částí – Obecná část, způsoby řešení úpadku a společná ustanovení. Pro účely této práce je stěžejní hlava V. druhé části, která pojednává o oddlužení. Nový zákon nahradil starou právní úpravu, která byla přijata v „divokých“ 90tých letech. Tím zákonem byl zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Nový insolvenční zákon nabyl účinnosti 1. ledna 2008. Nová právní úprava byla přijata především z důvodu zastaralosti starého zákona, který odporoval modernímu pojetí insolvenčního práva a zejména také z důvodu nutné harmonizace s evropským právem. Starý zákon prošel několika novelizacemi a i pro zkušené odborníky bylo obtížné se v něm vyznat. Rovněž musela být brána v potaz zdlouhavost jednotlivých řízení. Nebylo ničím neobvyklým, když konkursní řízení trvalo více jak 10 let a také zde absolutně chybělo řešení úpadku formou oddlužení. To mění již § 1 písm. b) nové právní úpravy, který oddlužení výslovně začleňuje mezi předmět úpravy v zákoně o úpadku a způsobech jeho řešení (dále budu užívat termín insolvenční zákon - InsZ)

Nynější právní úprava nutí dlužníka, aby se snažil vyřešit svoji neutěšenou životní situaci co nejrychleji. Rovněž je posílena úloha věřitelského orgánu, ať už jím je věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů. Dalším z pozitiv, které přináší nový insolvenční zákon je snaha o hospodárnost řízení. Hlavní zásady insolvenčního práva nám uvádí sám zákon v § 5 InsZ. Jako nejdůležitější bych zmínil, že insolvenční řízení je třeba vést tak, aby žádný z účastníků včetně dlužníka nebyl nespravedlivě poškozen či nedovoleně zvýhodněn (a to nejen na svých procesních právech a povinnostech, ale též na svých právech a povinnostech podle hmotného práva) a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení všech věřitelů.³

Mezi další zásady patří, že věřitelé, kteří mají podle InsZ zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají mít i v průběhu insolvenčního řízení rovné možnosti. Zákon tedy vyzdvihuje rovnost věřitelů se shodnými pohledávkami, což je přirozené, neboť zvýhodnění věřitele je mimo jiné i trestným činem. Insolvenční zákon rovněž chrání práva věřitelů, která nabyli v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení. Taková

³ MARŠÍKOVÁ, JOLANA A KOL.: INSOLVENČNÍ ZÁKON S POZNÁMKAMI, JUDIKATUROU, NAŘÍZENÍ RADY ES 1346/2000 A PROVÁDĚCÍMI PŘEDPISY, PRAHA: LEGES, 2010, ISBN 978-80-87212-75-2, STR. 23

práva nelze omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce.

Pojmy a účastníci řízení

Insolvenčním řízením se rozumí soudní řízení, jehož předmětem je úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek.

Insolvenční soud je takový soud, před kterým probíhá insolvenční řízení. V České republice jsou věcně příslušné Krajské soudy a místně příslušné soudy v místě dlužníkovy bydliště nebo v případě, že dlužník nemá bydliště, tak místo, kde se dlužník zdržuje, v případě podnikatelů sídlo dlužníka, dále soudy podle sídla insolvenčního správce např. u žalob na plnění pohledávek za majetkovou podstatou nebo jim na roveň postavených či při rozhodování o úschovách v rámci plnění rozvrhového usnesení. Na území hlavního města Prahy je místně a věcně příslušný Městský soud v Praze. V otázce místní a věcné příslušnosti se dle § 7 odst. 2 používá OSŘ. Vzhledem k určitým nejasnostem se k této problematice vyjadřovala i odborná skupina S22, která je odborným orgánem Ministerstva spravedlnosti ČR pro oblast insolvence a ve své zveřejněném stanovisku č. 4, kde bylo dovozeno, že k řízení o úschově podle ustanovení § 307 odst. 3 InsZ je místně příslušným okresní soud, v jehož obvodu se nachází místo plnění rozvrhového usnesení označené insolvenčním správcem v návrhu na rozvrh, jinak okresní soud, v jehož obvodu má insolvenční správce své sídlo⁴

V České republice je věcně příslušných 7 Krajských soudů, těmi jsou Krajské soudy v Praze, v Plzni, v Brně, v Ostravě, v Českých Budějovicích, v Ústí nad Labem a v Hradci Králové.

V řízení před insolvenčním soudem rozhoduje samosoudce. První dotaz insolvenčního soudce při prvním přezkumném jednání zní, zda někdo namítá jeho podjatost či věcnou či místní nepříslušnost insolvenčního soudu. Podjatost může namítnout insolvenční správce i dlužník. Pokud ovšem tuto námitku neuplatní na prvním jednání, tak její pozdější uplatnění je již obtížné. Rozhodovací praxe se setkává velmi často s námitkami podjatosti při rozhodování incidenčních sporů a to

⁴ VÝKLADOVÉ STANOVISKO Č. 4 ZE ZASEDÁNÍ EXPERTNÍ PRACOVNÍ SKUPINY PRO INSOLVENČNÍ PRÁVO ZE DNE 7. 12. 2010

zejména odpůrcích žalob. Zde je nejčastější námitkou to, že rozhoduje stejný soudce, který dozoruje insolvenční řízení. Tato námitka je již mnohokrát projudikována vrchními soudy jako nedůvodná, nicméně byla podána i ústavní stížnost na toto ustanovení insolvenčního zákona, o které dosud nebylo rozhodnuto.

V rozsahu dané zvláštním zákonem může insolvenční soud pověřit výkonem určité činnosti i vyššího soudního úředníka.⁵

Dlužníkem je fyzická nebo právnická osoba, která je předlužena nebo jí předlužení reálně hrozí. Definiční úpadek nalezneme v § 3 insolvenčního zákona. Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit.

Insolvenční správce je fyzická či právnická osoba (pouze veřejná obchodní společnost), která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce. Zákon o insolvenčních správcích zná rovněž institut tzv. hostujícího insolvenčního správce. Hostující insolvenční správce je státním příslušníkem členského státu Evropské unie, Dohody o evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace. Taková osoba vykonává funkci insolvenčního správce v jiném členském státě. Zákon o insolvenčních správcích taxativně vymezuje podmínky, za kterých je možné vykonávat funkci insolvenčního správce. Osoba – žadatel o povolení musí mít plnou způsobilost k právním úkonům, musí být absolvent magisterského studijního programu v členském státě nebo jí bylo takové vzdělání uznáno. Další podmínkou je bezúhonnost dle § 7 zákona o insolvenčních správcích. Bezúhonností se rozumí především bezúhonnost v oblasti ekonomických deliktů. Ad absurdum se tedy insolvenčním správcem může stát i osoba, která spáchala násilný trestný čin, na druhou stranu by asi nebylo spravedlivé osobu, která je trestána za následky dopravní nehody, které byla účastníkem vyřadit ze své pracovní činnosti, kdy tyto provinění nemůže mít na výkon profese insolvenčního správce vliv.

Mezi nejdůležitější podmínku patří složení zkoušek insolvenčního správce, které jsou pravděpodobně největší překážkou na cestě k povolání insolvenčního správce. Advokáti, daňoví poradci, auditoři či notáři skládají pouze rozdílové zkoušky. Po složení zkoušky bude nový insolvenční správce zapsán do seznamu insolvenčních správců a bude moci vykonávat toto povolání. Velmi důležité pro výkon insolvenčního správce je pojištění, každý insolvenční správce musí být

⁵ ZÁKON Č. 189/1994 Sb., O VYŠŠÍCH SOUDNÍCH ÚŘEDNÍCÍCH

pojištění. Doklad o pojištění spolu s osvědčením, zda je správce plátcem DPH předkládá správce při každém prvním jednání insolvenčnímu soudu.

V této části bych se rád zmínil i odměně insolvenčního správce. Tato práce je o oddlužení, odměna insolvenčního správce při oddlužení plněním splátkového kalendáře činí 750,- Kč měsíčně, k této částce je přičtena částka 150,- Kč měsíčně jako náhrada hotových výdajů. Pokud je insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, která nově činí 21%, připočte si tuto částku. Tuto částku hradí dlužník. Za 5 let tedy činí odměna insolvenčního správce částku cca. 65.000,- Kč.

Insolvenční správce je tedy velmi zajímavé povolání a ne každý jim může být. Počet insolvenčních správců se dle mého názoru měl regulovat. Je tedy na místě zauvažovat o tzv. „numeru clausu“ podobně jako u notářů. Vidím v tom pozitiva především ve zkvalitnění práce insolvenčních správců a také jejich většímu uplatnění na trhu práce.

V této práci je stěžejním pojmem slovo *úpadek*, proto jej nyní podrobně rozeberu, co tedy vlastně takový úpadek znamená?

1.3 Úpadek

Úpadek, jak už je patrné z názvu, nevěstí pro jedince ani pro společnost nic dobrého. S tímto pojmem se jistě setkala valná většina společností, ale co se pod ním skrývá, si většina lidí představit nedokáže. Zákon o konkursu a vyrovnání (ZKV) pracoval s pojmem úpadce, který byl insolvenčním zákonem nahrazen pojmem dlužník, ale dle mého názoru tento pojem vystihoval osobu dlužníka, který se ocitl v úpadku a nemohl být považován za dehonestující, jak to bylo uvedeno v odůvodnění jeho změny.

Úpadek je vymezen v insolvenčním zákoně přesně. O úpadek jde tehdy, když dlužník má:

- **více věřitelů** – zde se má na mysli skutečná mnohost, nikoliv rozčlenění jedné pohledávky na více částí a jejich postoupení na jiné subjekty, takové pohledávky můžeme shledávat jako různé až po 6 měsících od postoupení **a**
- **peněžité závazky** po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti
- **a** třetí atributem je, že **není** tyto peněžité závazky **schopen plnit**

Pro osvědčení úpadku musí být splněny všechny tři podmínky.

Aby se předešlo nejasnostem, co se myslí tím, že dlužník není schopen svoje peněžité závazky po lhůtě splatnosti delší než 30 dnů plnit, tak zákonodárce vyprecizoval ustanovení § 3 odst. 2 InsZ, kde je vysvětlení pojmu „platební neschopnost“.

Dlužník je v platební neschopnosti, jestliže:

- zastavil platby podstatné části svých závazků, zde se myslí například neplacení odvodů za zaměstnance, tzn. sociálního pojištění, odvodu na veřejné zdravotní pojištění, daňových závazků atd. **nebo**
- neplní podstatné platby svých závazků po dobu delší než 3 měsíce po splatnosti, tzn. postačuje k osvědčení platební neschopnosti existence závazku dlužníka, který je více jak 3 měsíce po splatnosti **nebo**
- není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, tzn. znamená, že v případě, že byla nařízena exekuce pro jednu z pohledávek dlužníka a ani tu nelze z majetku dlužníka uspokojit, tak se jedná o doložení domněnky platební neschopnosti **nebo**
- **dlužník** nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v ust. § 104 odst. 1 InsZ, kterou mu uložil soud. Toto ustanovení považuji za velmi praktické, neboť dovozuje, že pokud je dlužník vyzván insolvenčním soudem k předložení seznamu svého majetku a závazků a on tak neučiní, tak se má za to, že splnil jednu z podmínek pro osvědčení úpadku. Insolvenční soud tak již není nucen dále vyzývat dlužníka a může dojít k výraznému zrychlení insolvenčního řízení, kdy dřívější soudní praxe nutila vyčkat s rozhodnutím o úpadku do vyjádření dlužníka, který mohl řízení neúměrně prodlužovat. Nynější úprava jasně stanoví, že pokud dlužník nepředloží, tak je to jako kdyby potvrdil svůj úpadek.

V předchozím textu jsem výrazně označil slovo **nebo**, abych zdůraznil, že pro osvědčení platební neschopnosti postačuje splnění jedné z výše uvedených podmínek.

Další formou úpadku, kterou definuje insolvenční zákon je **předlužení**. O předlužení se jedná u dlužníků právnických osob nebo fyzických osob podnikatelů v případě, že mají více věřitelů a souhrn jejich závazků převyšuje hodnotu jejich majetku. Zde vyvstává otázka pohledu na určení hodnoty dlužníkovy majetku. Je spravedlivé do této hodnoty zahrnout i případné další příjmy z provozování dlužníkovy podniku nebo ze správy jeho majetku, ale pouze v tom případě, pokud lze prokazatelně dovodit, že takový další provoz či správa bude možný.

Osvědčení toho, že se dlužník nachází v úpadku, je nezbytné, pokud se navrhovatel chce domoci rozhodnutí o úpadku. U dlužnických návrh není toto osvědčení problematické, neboť kdo by měl vědět lépe, že je v úpadku než dlužník, ale v případě, že podává insolvenční návrh věřitel, tak musí doložit důkazy osvědčující dlužníkov úpadek. Nestačí jen samostatné prohlášení věřitele, je skutečně nutné úpadek osvědčit. Zákonně vymezení pro dokázání úpadku není. Věřitel tedy dokládá různé druhy listin, jako jsou bankovní výpisy, neproplacené faktury, příp. jiné další důkazy, kterými může soudu prokázat, že existují další věřitelé s pohledávkami po lhůtě splatnosti – zde může být například předložen výpis z katastru nemovitostí, kde jsou uvedeny další věřitelé na základě uplatněných exekucí a že hodnota majetku nepostačuje k jejich úhradě. Je však třeba mít na vědomí, že insolvenční soud není soudem nalézacím, tzn. nebude se zabývat tvrzeními věřitelů, jejichž nároky dlužník popírá. Soudní praxe dovodila, že v případě insolvenčních návrhů podaných věřiteli nelze rozhodnout bez nařízení jednání. Zde jen krátce odbočím do slovenské právní úpravy, kde lze podat insolvenční návrh věřitelem pouze pro přihlášku, která je již vykonatelná.

Insolvenční soud zná také pojem hrozící úpadek (§ 3 odst. InsZ), což je situace, kdy dlužník vezme v potaz všechny okolností a lze důvodně předpokládat, že nebude schopen včas a řádně splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. Pro hrozící úpadek může podávat insolvenční návrh pouze dlužník.

1.4 Zásady insolvenčního řízení v SRN

Německé právo z historického hlediska vždy ovlivňovalo českou právní kulturu. Obě naše země spojuje úzká historie. Německý právní systém rovněž patří k nejvyspělejším v Evropě. Insolvenční řízení ve Spolkové republice Německo reguluje jako hlavní pramen práva Insolvenční řád, tzv. Insolvenzordnung (dále jen InsO). Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 1999. Tvůrci českého insolvenčního zákona samozřejmě hledali inspiraci i v Německu. Podobně jako v Česku je podpůrným pramenem insolvenčního práva civilní řád tzv. Zivilprozessordnung (dále jen ZpO). Toto je zakotveno v § 4 InsO. V tomto můžeme shledat jistou podobnost s českou právní úpravou. Podobně jako v Česku je tedy InsO lex specialis vůči ZpO.

Hlavní zásady pro insolvenční řízení jsou zakotveny v § 8 InsO (Verfahrensprinzipien).

V odstavci 1. je zakotvena zásada vyšetřovací. Tato zásada je odlišná od českého pojetí insolvenčního řízení. V Německu soud musí zjišťovat všechny okolnosti důležité pro insolvenční řízení. V České republice se z moci úřední dokazují pouze skutečnosti osvědčující dlužníka v úpadek. V Německu musí soud zjišťovat všechny okolnosti významné pro insolvenční řízení.

Další zásadou, která je upravena v odstavci 2. Je zásada písemnosti. Další velký rozdíl oproti české právní úpravě. V případě, že je velikost majetku dlužníka nepatrná nebo počet věřitelů je nízký a dlužník nemá velké závazky, může soud rozhodnout o tom, že řízení nebo jeho část bude vedena toliko písemně. Toto rozhodnutí může soud kdykoliv zrušit, příp. změnit. Insolvenční soud musí své rozhodnutí zveřejnit. V InsO není dostatečně upraven počet věřitelů, závazků, velikost majetku. Všechny tyto skutečnosti jsou na uvážení soudu. Pouze v případě věřitelů lze aplikovat § 304 odst. 2, který ustanovuje, že 20 věřitelů je nízký počet.

Odstavec 3. § 8 InsO umožňuje soudu vydat rozhodnutí bez předchozího projednání.

Německo je Spolková republika a až při pobytu v Německu jsem si uvědomil, jak důležité je německé zemské právo. Například bavorské právo má poměrně silné postavení. Právo spolkových zemí samozřejmě nesmí odporovat spolkové ústavě a spolkovému právu.

V současné době se připravuje kompletní elektronizace insolvenčního řízení podobně jak je tomu v České republice. Poslední odstavec § 8 InsO se věnuje zmocnění zemských vlád. Zemské vlády mohou přijmout vyhlášky a prostřednictvím svých orgánů mají zajistit elektronizaci a zpracování dat v insolvenčním řízení. Toto zmocnění mohou přenést i na správní soudy.

2. Insolvenční návrh podaný dlužníkem spojený s návrhem na oddlužení

Insolvenční řízení je typem řízení, které je vždy zahájené podáním návrhu. Insolvenční řízení není možné zahájit ex offio - z moci úřední. Aktivní legitimaci k podání insolvenčního návrhu mají dlužník i věřitel. V případech, kdy se bude řešit hrozící úpadek dlužníka je aktivně legitimován pouze dlužník.

Zákon říká, že je dokonce dlužníkovou povinností podat na sebe insolvenční návrh v případě, kdy dlužník již ví, že jeho finanční situace je neřešitelná. Povinnost podat na sebe insolvenční návrh má pouze osoba podnikající.

Podnikatelem se dle § 2 odst. 2 ObchZ rozumí:

- a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,
- d) osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.⁶

Osoby, o kterých zákon stanoví, že jsou podnikatelé, tedy musejí v případě svého předlužení na sebe podat insolvenční návrh.

Osoby, které musí ze zákona podat insolvenční návrh dle § 98 InsZ a tuto povinnost nesplní, odpovídají věřiteli za škodu nebo vzniklou újmu. Novela insolvenčního zákona z listopadu 2012 přinesla i možnost věřitelům, kteří doloží, že dlužník nesplnil tuto svoji povinnost, aby požádali o uložení povinnosti statutárním orgánům dlužníka, aby složila zálohu na škodu, která jim nesplněním této povinnosti vznikla.

⁶ ZÁKON č. 531/1993 Sb., OBCHODNÍ ZÁKONÍK VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ, § 2

Ze strany dlužníka se uspokojení věřitele přenáší na něj osobně, což je zejména u statutárních orgánů právnických osob nacházejících se v úpadku, popř. likvidátorů těchto osob, jsou-li v likvidaci, velmi závažným motivem proto, aby svou zákonem stanovenou povinnost podat insolvenční návrh splnili.⁷

Vyčíslení škody, která vznikla věřiteli v důsledku porušení povinností osoby, která měla podat insolvenční návrh lze až po zpeněžení majetkové podstaty, to je v podstatě konečná fáze insolvenčního řízení. Promlčecí lhůty nejsou bezprostředně vázány na skončení insolvenčního řízení. Pro věřitele je nezbytné, aby uplatnil svůj nárok vůči osobám povinným, co nejdříve. V průběhu řízení by tedy věřitel měl uplatnit svůj nárok formou předběžného opatření, které by povinné osobě ukládalo povinnost složit do soudní úschovy náhradu způsobené škody nebo újmy.

Nepodnikatel má oprávnění podat insolvenční návrh nikoliv **povinnost**. Praxe samozřejmě hovoří jinak a fyzické osoby i právnické osoby s podáním insolvenčního návrhu otálejí. V případech oddlužení můžeme hovořit o drtivé většině insolvenčních návrhů, které sám na sebe podává dlužník.

Výklad pojmu dlužník, který není podnikatelem, se při aplikaci tohoto ustanovení postupně měnil. Prapůvodní výklad byl ten, že dlužník nesmí být podnikatelem statusově (nesmí mít živnostenské oprávnění) a zároveň nesmí mít žádné dluhy ze svého podnikání ani žádné dluhy z podnikatelské činnosti, které na sebe dobrovolně převzal. Stávající judikatura uvádí, že samotné držení živnostenského oprávnění není překážkou povolení oddlužení, a připouští se, aby dlužník měl menší množství starších dluhů z podnikání.⁸

V ustanovení § 389 InsZ a násl. je stanoveno, že návrh na povolení oddlužení musí dlužník podat spolu s insolvenčním návrhem. Návrh se podává na zákonem předepsaném formuláři a musí obsahovat zejména:

a) označení dlužníka, případně osob, které jsou oprávněny za něho jednat (tzn. jméno, příjmení, datum narození, bydliště případně adresu pro doručování)

⁷ KOTOUČOVÁ, J. ZÁKON O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON): KOMENTÁŘ. 1. VYD. : NAKLADATELSTVÍ CH BECK, 2008. ISBN: 978-80-7179-595-7, s. 293

⁸ MARŠÍKOVÁ J. a kolektiv: INSOLVENČNÍ ZÁKON S POZNÁMKAMI, JUDIKATUROU, NAŘÍZENÍM RADY ES 1346/2000 A PROVÁDĚCÍMI PŘEDPISY. Praha: Leges 2001, str. 638

- b) údaje o tom, jaké dlužník očekává po dobu trvání oddlužení příjmy, tzn. přehledně je třeba uvést předpokládané příjmy dlužníka v následujících 5 letech
- c) k prověření dlužníka je rovněž třeba uvést a doložit listinnými důkazy příjmy za poslední 3 roky před podáním návrhu
- d) návrh, jaký způsobem dlužník chce, aby bylo jeho oddlužení řešeno, tzn. splátkovým kalendářem nebo zpeněžením majetkové podstaty, samozřejmě může dlužník i uvést, že takový návrh nevznáší a ponechat rozhodnutí na insolvenčním soudu
- e) v případě, že dlužník chce, aby mu byly stanoveny splátky jinak, tak uvede i výši těchto splátek jinak, které požaduje, aby mu soud povolil. Musí v tomto návrhu také vysvětlit, jaké byly příčiny jeho úpadku.

K návrhu na povolení oddlužení musí dlužník také připojit listiny, které jsou nedílnou a povinnou součástí návrhu a to:

- seznam majetku a závazků, popřípadě prohlášení o změnách, ke kterým došlo v mezidobí v porovnání se seznamy, které insolvenčnímu soudu již předložil, součástí těchto seznamů je i informace o době pořízení majetku, jeho ceně pořízení a odhad aktuálního zpeněžení, dále u závazků je nutné, aby bylo zřejmé, kdy se staly splatnými a jaká je jejich aktuální výše; tyto seznamy musí být opatřeny prohlášením, že se jedná o úplný a správný seznam majetku a závazků
- listiny, kterými doloží tvrzené příjmy za poslední 3 roky (potvrzení o příjmu, evidenční či důchodové listy, daňová tvrzení atd.)
- v případě, že se dlužník dohodl s nezajištěným věřitelem, že souhlasí s tím, že obdrží plnění nižší než 30%, tak musí i s návrhem přiložit písemný souhlas tohoto nezajištěného věřitele s jeho ověřeným podpisem

V případě, že se za splnění oddlužení zaváže ještě další osoba (spoludlužník či ručitel) tak tyto osoby musí insolvenční návrh podepsat a jejich podpis musí být úředně ověřen. V případě, že je dlužník ženatý či dlužnice vdaná, tak musí tento návrh spolupodepsat i druhý z manželů a jeho podpis musí být rovněž úředně ověřen. O významu podpisu druhého z manželů blíže pohovořím v samostatném oddílu věnovaném společnému oddlužení manželů.

Dlužník je na sebe oprávněn podat insolvenční návrh i v případě tzv. hrozícího úpadku. Hrozící úpadek je definován v § 3 odst. 4. Jedná se o stav, kdy ke všem okolnostem lze předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých závazků. Laicky řečeno, že dlužník do budoucna již ví, že bude mít splatné faktury, příp. jiné závazky, ale nebude mít na jejich hrazení finanční prostředky. V institutu tzv. hrozícího úpadku vidím velkou inspiraci v německém Insolvenzordnung V § 18 odst. 2 InsO je ustanovení, že dlužník s největší pravděpodobností nebude schopen závazky plnit. Oproti české právní úpravě zde nenajdeme slovíčko podstatné. Německá úprava je v tomto směru mnohem tvrdší a vyžaduje po dlužníkovi splnění všech závazků.

Dle mého osobního názoru je velmi nešťastné vyjádření *vzhledem ke všem okolnostem důvodně předpokládat*. Zde mohu aplikovat zkušenosti ze své současné praxe, kdy insolvenční soudci povolují řešení úpadku oddlužením i osobám, kteří nesplňují zákonné podmínky splacení minimálně 30% všech závazků. Odůvodnění je, že nemůžeme vědět, zda dlužník za rok nezíská vysoce ohodnocenou práci nebo nevyhraje v loterii. Analogicky bychom mohli tedy u hrozícího úpadku dovodit, že proč by na sebe měl dlužník podávat insolvenční návrh, když za měsíc může získat novou zakázku nebo vyhraje v loterii a dluhy uhradí. Takový přístup k řešení problému nesdílím. Zvláště u případu oddlužení z praxe vím, že dotazy věřitelů proč jim nejsou hrazeny splátky, jsou někdy krajně nepříjemné. Nejsou jim hrazeny z důvodů, že dlužníkům příjem zkrátka nepostačuje na pokrytí těchto splátek. Máme rok 2013, někdy v těchto dnech by měly být uzavírány první případy oddlužení. Bohužel k tomu nemůžu poskytnout poznatek z praxe, protože první úspěšné oddlužení po splnění 60 měsíců by měly být úspěšně skončeny v naší insolvenční kanceláři až v průběhu tohoto roku. Zatím z cca 600 případů se podařilo uzavřít kolem 5 a to z důvodů, že se zapomněli přihlásit věřitelé nebo byl prodán majetek a dluhy plně uhrazeny nebo se dlužník skutečně snažil a zajistil si více zaměstnání a

zjištěné pohledávky věřitelů splatil před uplynutím 60 měsíců. Ale už teď s pravděpodobností s hraničící s jistotou mohu říct, že někteří dlužníci ani po 5 letech nebudou schopni uhradit závazky a jejich úpadek bude řešen konkursem. Ač na to insolvenční správce upozorňuje insolvenční soud, drtivá většina soudců zachovává lidský přístup a dává dlužníkům stále nové a nové příležitosti.

Velmi důležitým aspektem při podání insolvenčního návrhu je požadavek, aby insolvenční návrh byl „opatřen úředně ověřeným podpisem osoby, která jej podala, nebo jejím zaručeným elektronickým podpisem, jinak se k návrhu nebude přihlížet.“⁹ Tento parametr je důležitý s ohledem na potenciální právní odpovědnost osoby, která insolvenční návrh podala.¹⁰

Oprava a doplnění návrhu na povolení oddlužení

Pokud insolvenční návrh neobsahuje všechny zákonem předepsané náležitosti nebo je nesrozumitelný či neurčitý nebo chybí povinné přílohy, tak insolvenční soud postupuje tak, že vyzve navrhovatele, aby návrh opravila či doplnila. K této opravě či doplnění poskytne insolvenční soud lhůtu, která nesmí být delší než 7 dnů. Tato výzva soudu musí obsahovat poučení, jakým způsobem má být oprava provedena a také poučení, že v případě, že ve lhůtě stanovené soudem nebude insolvenční návrh opraven či doplněn, tak jej insolvenční soud odmítne. Proti rozhodnutí o odmítnutí se může odvolat pouze osoba, která návrh podala.

Zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení a fikce zpětvzetí insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na oddlužení neúčasti dlužníka na přezkumném jednání

Dlužník může vzít zpět návrh na povolení oddlužení do okamžiku než insolvenční soud rozhodne o schválení oddlužení.

⁹ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON), 97 ODST. 2

¹⁰ RICHTER, T. – INSOLVENČNÍ PRÁVO, 1. VYD. PRAHA: ASPI, WOLTERS KLUWER, 2008, 197 s.

Ve své práci bych chtěl uvést také judikaturu Ústavního soudu (dále jen ÚS). V dosavadní praxi byly zatím vydány dva důležité judikáty, které se týkají institutu oddlužení. V obou případech byl navrhovatelem Vrchní soud v Olomouci a oba nálezy Ústavního soudu se týkají stejného tématu a velmi úzce spolu souvisí a navazují na sebe. Nálezy řeší případ, kdy se dlužník nemohl dostavit k nařízenému jednání. Před vydáním těchto nálezů nastala dle § 399 odst. 2 InsZ právní fikce zpětvzetí návrhů na povolení oddlužení a následný úpadek byl řešen konkursem.

Začnu nálezem pléna ÚS 42/08 ze dne 21. 4. 2009. Ústavní soud řeší zrušení § 93 odst. 2 InsZ a zrušení věty za středníkem o nepřípustnosti odvolání proti zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení dle § 394 odst. 2 InsZ. Vrchní soud v Olomouci se domáhal zrušení výše uvedené věty z důvodu, že dle právního názoru Vrchního soudu v Olomouci nemožnost odvolání proti usnesení, kterým se bere na vědomí fikce zpětvzetí insolvenčního návrhu dlužníka brání dlužníku, aby se domáhal svých práv u soudu dle ustanovení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen LZPS). Vrchní soud se dále domnívá, že procesní úprava odporuje materiálnímu ohnisku ústavy a principům právního státu ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ústavy.¹¹

Usnesením Krajského soudu v Ostravě č.j. KSOS 8 INS 3110/2008-A-5 bylo dlužníkovi povoleno řešení úpadku oddlužením a současně nařídil termín přezkumného jednání. Dlužník se na toto jednání bez omluvy nedostavil. Soud prvního stupně tedy aplikoval právní fikci zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení a rozhodl o řešení dlužníkovy úpadku konkursem, který bude projednáván jako nepatrný. Dlužník se proti usnesení o konkursu řádně a včas odvolal k nadřazenému soudu. V odvolání dlužník tvrdil, že se nedostavil z důvodu náhlého zhoršení zdravotního stavu, tuto skutečnost doložil a žádal Vrchní soud v Olomouci o zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně.

Vrchní soud v Olomouci shledal, že dlužníkovy postavení by se nezměnilo ani v případě, že by byl řádně omluven, neboť fikce zpětvzetí by nastala nikoliv nečinností dlužníka, ale dle úvahy soudu.¹² Vrchní soud v Olomouci svoji myšlenku opírá o skutečnost, že neúčast dlužníka na přezkumném jednání má pro dlužníka hmotněprávní důsledky, nikoliv důsledky procesně právní. Dlužník samozřejmě

¹¹ NÁLEZ PL. ÚS 42/08 ZE DNE 21. 4. 2009

¹² NÁLEZ PL. ÚS 42/08 ZE DNE 21. 4. 2009

může podat odvolání proti řešení svého úpadku konkursem, ale vzhledem k nastalé fikci zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení, nemá nadřízený soud jinou možnost než potvrdit řešení dlužníkovy úpadku konkursem. Při projednání návrhu dospěl Vrchní soud v Olomouci k závěru, že uvedená věta porušuje výše uvedené články LZPS. Ústavní soud dal Vrchnímu soudu v Olomouci za pravdu, v nálezu použil tuto právní větu:

Napadené ustanovení § 394 odst. 2 část věty za středníkem InsZ zamezuje realizaci dlužníkovy práva řešit svůj úpadek oddlužením, ačkoli mu bylo předcházejícím rozhodnutím povoleno. V důsledku zavedení zákonné fikce, která se uplatňuje nejen při nečinnosti dlužníka, ale i hodnotovým úsudkem soudu, aniž by bylo umožněno, aby se dlužník proti rozhodnutí obecného soudu bránil řádným opravným prostředkem, je omezeno jeho práva na spravedlivý proces a neumožňuje ani napravit chybu, která se může (např. dlužník se omluví, ale omluva je omylem vložena do jiného spisu apod.) v činnosti soudu vyskytnout. Fikce zpětvzetí návrhu na oddlužení navíc není pouhým procesním úkonem, kterým účastník disponuje řízením, ale má zásadní hmotněprávní důsledky pro dlužníka i věřitele (následné prohlášení konkursu atd.)¹³

Ústavní soud tedy spornou větu za středníkem zrušil dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů. Ústavní soud rovněž konstatoval, že příčina protiústavnosti zrušovaného ustanovení spočívá v jeho aplikačním propojení se zjevně protiústavní částí ustanovení § 399 odst. 2. InsZ. Toto ustanovení Vrchní soud v Olomouci neaplikoval, z tohoto důvodu nebyl aktivně legitimován k podání ústavní stížnosti.

Vrchní soud v Olomouci se rovněž domáhal zrušení ustanovení § 93 odst. 2 InsZ. V této části, ÚS neshledal rozpor s čl. 36 odst. 1 LZPS a Vrchnímu soudu v Olomouci nevyhověl.

Na výše uvedený Nález navazuje další nález ÚS č. Pl. ÚS 19/09 ze dne 27. 7. 2010. Podobně jako v minulém případě se jedná o nedostavení se dlužníka k přezkumnému jednání bez předchozí omluvy. Sp. zn. toho případu je KSOS 16 INS 4988/2008, 2 VSOL 87/2009. V tomto případě se jednalo o omyl dlužníka, který se dostavil k Okresnímu soudu v Šumperku namísto Krajského soudu v Ostravě. Toto bylo zaprotokolováno v úředním záznamu. V odvolání dlužník argumentoval zhoršeným zdravotním stavem a toto tvrzení podložil potvrzením od praktického

¹³ PRÁVNÍ VĚTA Z NÁLEZU PL. ÚS 42/08 ZE DNE 21. 4. 2009

lékaře. Odvolací soud na skutečnost, že byla zaprotokolována dlužníková přítomnost u Okresního soudu v Šumperku, nebral zřetel.

Navrhovatelem byl opět Vrchní soud v Olomouci, který byl odvolacím soudem. Upozornil na skutečnosti, že již v nálezu, který jsem rozebral výše, vyslovil ÚS právní názor na protiústavnost části § 399 odst. 2 InsZ, konkrétně věty „jestliže se bez omluvy nedostaví nebo neshledá-li insolvenční soud jeho omluvu důvodnou, má se za to, že vzal návrh na oddlužení zpět“. Dle čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky vyplývá obecným soudům povinnost rozhodovat v souladu s právním názorem vyslovený v nálezu ÚS, a to nejen v konkrétní věci, již se nález týkal, ale rovněž ve věcech, v nichž jsou řešeny otázky podobné či totožné. Povinnost následovat při rozhodování dalších případů téhož druhu „ratio decidendi“, tj. vyložená a nosná právní pravidla obsažená v nálezu akcentoval ÚS v nálezu sp. zn. III. ÚS 252/04. Navrhovatel tedy reflektoval právní názor vyslovený v nálezu Pl. ÚS 42/08.¹⁴

Ústavní soud použil podobnou argumentaci jako v nálezu Pl. ÚS 42/08 a nebylo tedy nejmenších pochybností, že navrhovateli vyhoví. Shledal rozpor s Listinou základních práv a svobod a Ústavou. Dnem vyhlášením ve sbírce zákonů tedy část ustanovení § 399 odst. 2 InsZ zrušil. Právní věta z tohoto nálezu:

Dispoziční právní úkon nemůže být obsahem právní fikce, aniž by tím byla porušena zásada dispoziční, na jejímž základě je civilní proces budován, a v konečném důsledku též zásada autonomie vůle (nález ÚS sp. zn. Pl. ÚS 42/08). Ustanovení § 399 v odstavci 2 část věty druhé za středníkem, jež prostřednictvím fikce zpětvzetí návrhu na oddlužení odnímá účastníku konkurzního řízení možnost dispozice s řízením, je v rozporu s čl. 2 odst. 3 LZPS a čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky, jakož i s čl. 36 odst. 1 LZPS.¹⁵

2.1 Insolvenční návrh podaný věřitelem

Insolvenční návrh podaný věřitelem by měl být krajním řešením uplatnění pohledávky věřitele.

¹⁴ NÁLEZ PL. ÚS 19/09 ZE DNE 21. 7. 2010

¹⁵ PRÁVNÍ VĚTA: NÁLEZ PL. ÚS 19/09 ZE DNE 21. 7. 2010

Insolvenční řízení není nástrojem k vymáhání pohledávek věřitelů, nýbrž zvláštním soudním řízením, které ve smyslu ustanovení § 1 písem. a) InsZ směřuje k řešení úpadku, popř. hrozícího úpadku dlužníka. Přitom insolvenční zákon zřetelně preferuje zahájení insolvenčního řízení samotným dlužníkem, motivuje jej k tomu a též mu hrozí sankcemi. Na procesní úkon, jímž hodlá zahájit insolvenční řízení věřitel, se kladou zjevně vyšší nároky, zejména se zřetelem k tomu, jak mohou do poměrů dlužníka a třetích osob vstoupit účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení stanovené v § 109 a § 111 InsZ.¹⁶

Je zapotřebí si uvědomit, že podáním insolvenčního návrhu vzniká celá řada povinností, a to jak pro věřitele, tak také pro dlužníka. Každý insolvenční návrh by měl být pečlivě zvážen, neboť podáním tzv. šikanózního návrhu se věřitel a zejména osoba, která za věřitele návrh podala, vystavuje možným sankcím. V návaznosti na praxi, kdy věřitelé (především ve stavebnictví) podávali vzájemně na sebe insolvenční návrhy za účelem očernění konkurenta v soutěži o vybranou zakázku, byl přijat novelou InsZ z listopadu 2012 nový § 128a InsZ – zamítnutí insolvenčního návrhu pro bezdůvodnost. Insolvenční soud musí nejpozději do 7 dnů takové bezdůvodné návrhy odmítnout. Navíc je zde možnost soudu uložit i pořádkovou pokutu až do výše 50 000,- Kč. Podmínky takového návrhu jsou taxativně vymezeny v tomto paragrafu:

- Insolvenční navrhovatel dokládá návrh pohledávkou, která je zjevně bezdůvodná,
- Insolvenční navrhovatel podává návrh opětovně a nedoloží dlužníkův úpadek listinami, ač k tomu byl již při předchozím návrhu vyzván
- Insolvenční navrhovatel se snaží zneužít svých práv na úkor dlužníka

Přijetí tohoto paragrafu vítám, ale nebál bych se takového navrhovatele postihnout ještě přísnějším trestem, protože zahájení insolvenčního řízení může mít pro osobu, proti níž je návrh směřován mnohem těžší následky, než je výše uvedená pokuta.

¹⁶ USNESENÍ VRCHNÍHO SOUDU V PRAZE SP. ZN. MSPH 91INS 7069/2010, 3VSPH 638/2010-A-11 ZE DNE 26. 1. 2011

Věřitel musí s návrhem také spojit přihlášku do insolvenčního řízení. V petitu insolvenčního návrhu musí být také označeni další věřitelé dlužníka. Mnohost věřitelů je jedním ze základních znaků, že dlužník se nachází v úpadku. Veškeré své tvrzení věřitel musí doložit důkazy. Může nastat situace, kdy jeden z věřitelů pohledávku „rozdělí“ a převede část pohledávky na „spřízněný“ subjekt. Takový postup není možný. Z tohoto důvodu se můžeme setkat s výzvami typu: hledá se věřitel dlužníka XY. Nejjednodušší řešení vidím označit jako další subjekty státní správy jako jsou finanční úřady a správy sociálního zabezpečení, příp. jiné věřitele, o kterých jsem se dozvěděl či se o nich mohu dozvědět z veřejných zdrojů. Tyto věřitelé musí poskytnout soudu součinnost, pokud insolvenční soud zvažuje vydání usnesení o úpadku, tak se na ně obrátí s dotazem, zda skutečně jsou věřiteli dlužníka a zda jsou jejich pohledávky po splatnosti. Nelze však spoléhat na to, že označím tyto věřitele a soud bude zjišťovat, zda tyto pohledávky skutečně existují. Důkazní břemeno nese navrhovatel, proto je třeba před podáním návrhu mít za ověřené, že se skutečně dlužník nachází v úpadku. Nelze postupovat podáním insolvenčního návrhu jako prostředkem pro rychlejší či přenosnější vymožení pohledávky věřitele.

Věřitelské návrhy jsou velmi častým předmětem odvolání, proto judikatura k tomuto tématu je poměrně široká. Vrchní soud v Praze např. dovodil, že:

Insolvenční návrh věřitele tedy neobsahuje potřebná tvrzení, jež by byla způsobilá (doložena listinami) osvědčit dlužníkům úpadek; pro tyto nedostatky nelze v řízení pokračovat, a proto soud prvního stupně správně insolvenční návrh odmítl podle § 128 odst. 1 InsZ, aniž nařizoval jednání.¹⁷

Novela č.334/2012 Sb. upravila v této souvislosti u ustanovení § 147 – právo na náhradu škody nebo jiné újmy. I zde má dlužník právo, pokud byl nedůvodným insolvenčním návrhem poškozen, podat žalobu, kterou uplatní právo na náhradu škody nebo jiné majetkové újmy. Tuto žalobu může podat nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí, jímž se končí řízení o insolvenčním návrhu¹⁸

¹⁷ USNESENÍ VRCHNÍHO SOUDU V PRAZE SP. ZN. MSPH 91INS 7069/2010, 3VSPH 638/2010-A-11 ZE DNE 26. 1. 2011

¹⁸ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON), § 147 odst. 4

V oddlužení se s věřitelskými návrhy nesetkáváme často. Vyjímkou jsou návrh hypotéčních bank, které vyhodnotily jako levnější a rychlejší variantu insolvenční řízení a upřednostnily jej před vymáháním pohledávek exekutory. Zde je ale velmi časté, že dlužník nestačí reagovat pružně a neuvědomí si dopady řešení úpadku konkursem a nepřipojí se k návrhu s návrhem na povolení oddlužení.

2.2 Vyhláška soudu o zahájení insolvenčního řízení a účinky zahájeného insolvenčního řízení

Již několikrát jsem v této práci uvedl, že insolvenční řízení je řízením návrhovým. V této kapitole bych uvedl postup, který bude následovat po přijetí insolvenčního návrhu insolvenčním soudem. Ze zákona musí být reakce soudu velmi rychlá. Už do dvou hodin od přijetí insolvenčního návrhu je insolvenční soud povinen zahájit insolvenční řízení vyhláškou. Vyhlášku zveřejní v insolvenčním rejstříku. Pokud návrh dojde mimo úřední hodiny soudu nebo v době pracovního klidu, insolvenční soud zahájí řízení do dvou hodin po zahájení úředních hodin soudu. Aby insolvenční soud mohl zahájit insolvenční řízení musí být insolvenční návrh bez zjevných vad. V opačném případě by byl zařazen do skupiny tzv. Ne věci.

V případě, kdy insolvenční návrh obdrží věcně a místně nepřislušný soud, se nepoužívá ustanovení § 104a OSŘ. V takovém případě se insolvenční řízení nezahajuje. V praxi k těmto chybám dochází minimálně. V dnešní době je už povědomí dlužníků, kam mají zaslat insolvenční návrh mnohem širší než tomu bylo v začátcích působení insolvenčního zákona. Věřitelské insolvenční návrhy jsou ve většině případů zpracovávány odbornými osobami. Samozřejmě nevylučuji situaci, kdy může insolvenční návrh být zaslán okresnímu soudu, ten jej postoupí Krajskému soudu. Teprve až doputuje insolvenční návrh k věcně a místně příslušnému soudu, tak je zahájeno insolvenčního řízení se všemi svými účinky.

Ve vyhlášce je důležité označení soudu, který vyhlášku vydal, dále je nezbytné řádné označení dlužníka, neboť dle této vyhlášky je zaevidován do insolvenčního rejstříku a je velmi důležité, aby nezbytné identifikátory byly uvedeny bezchybně, dále insolvenčního navrhovatele, údaj o zveřejnění vyhlášky v insolvenčním rejstříku, jméno osoby, která vyhlášku vydala a také den vydání.

O zahájení insolvenčního řízení je dle zákona nutné také vyrozumívát různé orgány státní správy. Těmi jsou finanční úřad v obvodu, v němž má dlužník své bydliště, v příp. dlužníka - právnické osoby sídlo. Dalšími orgány, které je nutné vyrozumět, jsou celní úřad, úřad práce, příslušnou správu okresního zabezpečení a také obecný soud dlužníka. Vyrozumívá se rovněž soud, správce daně, soudní exekutor nebo jiný orgán, u kterých probíhá řízení o výkonu rozhodnutí nebo exekuce na majetek dlužníka.

Vzhledem k časové tísní tedy soud nezkontroluje, zda je insolvenční návrh podán oprávněně či nikoliv. Oprávněnost podání insolvenčního návrhu se kontroluje až později před rozhodnutím, zda mu bude vyhověno či nikoliv.

Se zahájením insolvenčního řízení jsou spojeny i účinky. Tyto účinky přesně vymezuje insolvenční zákon v § 109:

- Pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, nýbrž přihláškou. O přihláškách věřitelů se více rozepíše v další kapitole, věřitel může podat přihlášku od zahájení řízení až do lhůty, která je uvedena v rozhodnutí o úpadku. Kratší lhůtu nemůže soud ustanovit.
- Právo na uspokojení ze zajištění vzniká pouze za podmínek, které ustanoví insolvenční zákon. Obdobně tak platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech, které bylo navrženo po zahájení insolvenčního řízení. K této tématice bych uvedl judikát Nejvyššího soudu v Praze:

Poté, co nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, vedeného na majetek osobního dlužníka, který dal zástavnímu věřiteli do zástavy svou pohledávku, již zástavní věřitel není oprávněn domáhat se žalobou podanou vůči poddlužníku zaplacení zastavené pohledávky bez zřetele k tomu, že zajištěná pohledávka nebyla řádně a včas uspokojena a že zástavní právo k zastavené pohledávce je vůči poddlužníku účinné. Řízení o takové žalobě soud zastaví po právní moci rozhodnutí o úpadku bez zřetele k tomu, zda již byl prohlášen konkurs na majetek dlužníka.¹⁹

- Dalším z účinků je nemožnost provedení exekuce či výkonu rozhodnutí. Tento účinek je dle mého úsudku tím nejdůležitějším. Zvláště v případech oddlužení berou dlužníci tento institut jako svoji poslední šanci a ochranu před exekutory.

¹⁹ ROZHODNUTÍ NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR ZE DNE 26.1.2012 sp. zn. 29 Cdo 3963/2011

Sice musí žít v následujících pěti letech ve velmi striktních podmínkách většinou pouze na hranici existenčního minima, ale po splnění těchto podmínek mají velkou šanci začít znovu, již bez závazků, od kterých jsou osvobozeni. Věřitelé v praxi samozřejmě nechávají dále nařizovat exekuce, což dlužníka vždy překvapí a domáhá se po insolvenčním správci, aby zjednal nápravu, ale takový postup zákon umožňuje – exekuci nebo výkon rozhodnutí je možné nařídít, nikoliv provést.

„Exekuce nemůže být provedena, poté, kdy bylo zahájeno insolvenční řízení (anebo podle § 267 odst. InsZ prohlášen konkurs). V takovém případě je exekutor povinen do majetkové podstaty vydat insolvenčnímu správci podle § 206 InsZ všechny věci a práva, které exekutor zajistil. Svou pohledávku na nákladech exekuce pak exekutor přihlásí jako věřitel do insolvenčního řízení.²⁰

V praxi to znamená, že pokud má takový exekutor majetek, který náleží do majetkové podstaty, vydá jej insolvenčnímu správci. K této věci bych chtěl uvést právní názor dr. Krčmáře z Nejvyššího soudu České republiky. Pro moji práci je velmi důležitý, neboť tím sjednotil dosud nejednotnou praxi.

Většinou se totiž v případě řešení dlužníkovy úpadku oddlužením jedná o finanční prostředky, které byly zabaveny dlužníku. V případě, že dlužník má schválené oddlužení plněním splátkového kalendáře, jsou tyto prostředky majetkem dlužníka. Při tomto typu oddlužení se postihuje příjem dlužníka, nikoliv jeho majetek. Je tedy na svobodné vůli dlužníka, jak s těmito prostředky naloží. Samozřejmě může je použít jako mimořádnou splátku věřitelům, ale pokud tak nechce učinit, tak je již judikováno soudy, že deponované částky u exekutora, které jsou v období od zahájení insolvenčního řízení do úpadku náleží dlužníkům.

Dle mého soudu se tedy jedná o velmi významný účinek, který chrání především dlužníka. V praxi se samozřejmě exekuce dále nařizují, jelikož dlužník nemusí splnit zákonné podmínky oddlužení. Pokud dojde k přeměně oddlužení na konkurs a jeho následnému zrušení pro nedostatek majetku, mohou být opět exekuce vykonávány.

Dalším neopomenutelným účinkem je, že lhůty k uplatnění práv týkajících se majetkové podstaty nezačínají běžet nebo dále neběží.

²⁰ ROZHODNUTÍ NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR ZE DNE 24.1.2012 sp. zn. 20 Cdo 3845/2011

Dlužník rovněž nemůže nakládat s majetkovou podstatou. Zejména nemůže činit kroky, které by vedly ke zmenšení majetkové podstaty. Laicky nesmí prodávat majetek. Naopak může plnit peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení jen v rozsahu stanoveném insolvenčním zákonem. Právní úkony, které dlužník učiní v rozporu s účinky insolvenčního řízení jsou neúčinné.

Ještě pro úplnost dodávám, že všechny účinky zahájeného insolvenčního řízení se váží na okamžik zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku.

V této části bych rád zmínil i zálohu na náklady řízení. Tuto povinnost může insolvenční soud ustanovit jak dlužníku, tak věřiteli, který podal insolvenční návrh. V případě, že insolvenční návrh podalo více věřitelů, tak zodpovídají za úhradu zálohy všichni solidárně. Maximální výše zálohy na náklady řízení činí 50.000,- Kč. Insolvenční soud může vyžádat zálohu pouze před vydáním rozhodnutím o úpadku a pouze v případech, kdy není možné zajistit finanční prostředky jinak. Záloha může být požadována pouze v případech, kdy je insolvenční návrh bez zjevných vad.

Zákon umožňuje osvobodit od této zálohy. Jedná se o osoby, které jsou v zaměstnaneckém poměru s dlužníkem dle § 108 odst. 1 InsZ. V první řadě je důležité zmínit, že pohledávky zaměstnanců jsou vnímány jako pohledávky za majetkovou podstatou. Zaměstnanci dlužníka tedy nemusí uplatňovat své oprávněné nároky přihláškou.

Dle litery zákona je nutné, aby žadatel o osvobození od zálohy byl zaměstnancem dlužníka a jeho pohledávka vznikla z pracovněprávního vztahu. Názor dr. Kozáka a praxe ovšem umožňují, aby osvobozeny od poplatků byly i bývalí zaměstnanci dlužníka. Tento výklad lze aplikovat pouze na osoby, které mají pohledávku z pracovněprávního vztahu, ale v momentě podání insolvenčního návrhu již nejsou zaměstnanci dlužníka.

Zákon umožňuje osvobození od poplatků také osobám, které mají vedle pohledávky z pracovněprávních vztahů také jinou pohledávku. Například z občanskoprávního vztahu. V insolvenčním zákoně není výslovně uvedena výše pohledávky. Může tedy jít o velmi nepatrnou pohledávku.

V některých případech insolvenční soud nemusí zálohu na insolvenční řízení požadovat. Dle judikatury Vrchního soudu v Praze se jedná zejména o případy, kdy

dlužník splňuje podmínky dané § 144 InsZ (zamítnutí návrhu pro nedostatek majetku dlužníka) a dlužník nedisponuje dostatečnými finančními prostředky a podal insolvenční návrh, aby splnil povinnost podat na sebe insolvenční návrh, tak není nutné vyžadovat zálohu.

Dlužník, který nesplní povinnost zaplatit zálohu na náklady řízení, musí počítat s tím, že insolvenční řízení bude zastaveno. Insolvenční soud může rovněž vymáhat zaplacení nákladů. O vymáhání musí návrhatele poučit. Usnesením o zastavení řízení de facto řízení končí, není však meritorním rozhodnutí. Takové usnesení většinou nevydává soudce, ale vyšší soudní úředník. Proti tomuto usnesení je možné se odvolat. Takové usnesení není v rámci dohledací činnosti soudu.

Aktuální praxe dnes je taková, že pokud je podán návrh na oddlužení, tak ve většině případů není rovněž záloha požadována, protože v případech, kdy soudu požadovaly zálohu např. 10.000,- Kč, tak se návrhové odvolal a Vrchní soud v Praze např. uzavřel, že v těchto případech není třeba zálohu ukládat, neboť náklady bude dlužník hradit průběžně každý měsíc v paušální částce 150,- Kč a náklady, které vzniknou před vydáním splátkového kalendáře, budou insolvenčnímu správci uhrazeny jako poslední splátka. Správce tedy „úvěruje“ dlužníka po dobu 5 let. Je ovšem na tomto místě třeba podotknout, že většina soudců ukládá do usnesení o schválení splátkového kalendáře, aby insolvenční správce z první splátky uhradil tyto náklady společně se svojí příznanou odměnou.

Následným krokem je rozhodnutí o povolení oddlužení, které soud vydá v případě, že nedojde k odmítnutí, zamítnutí nebo zpětvzetí návrhu. Tzn. pokud se osvědčí, že insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení má všechny náležitosti, tak insolvenční soudu oddlužení povolí.

Insolvenční soud návrh na povolení oddlužení zamítne v případě, že :

- lze dovodit, že je podáním návrhu sledován nepoctivý záměr, který je zákonem definován v ust. § 395 odst. 3 InsZ. (dlužník byl v posledních 5 letech pravomocně odsouzen pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy nebo na dlužníka či jeho statutární orgán probíhalo v posledních 5 letech insolvenční řízení) nebo

- hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30% jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí²¹

Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i v takovém případě, že se jedná o návrh, který podala znovu osoba, o jejímž návrhu bylo již dříve rozhodnuto, a nebo pokud soud zjistí, že dlužníkům dosavadní přístup k řízení je nedbalý a lehkomyšlný.

2.3 Podávání přihlášek věřiteli

Věřitel v insolvenčním řízení přihlašuje své oprávněné pohledávky. Pohledávkou rozumíme dle hmotného práva dvoustranný vztah, kde na jedné straně stojí věřitel a na druhé straně dlužník. Dlužník je povinen splnit věřiteli určité plnění (dluh, závazek). Věřitel je naopak po dlužníkovi oprávněn požadovat plnění. Nárokem se rozumí pohledávka.

Procesním úkonem, jímž se v „kolektivním nalézacím“ řízení uplatňuje proti dlužníkovi pohledávka, není žaloba, ale přihláška pohledávky.²² Přihláška do insolvenčního řízení se moc neliší od žaloby na plnění. Věřitel v přihlášce musí určit její výši, pořadí a vylicít právní základ pohledávky. To je naprosto nezbytné a musí být perfektně podáno, protože podaná přihláška musí splňovat všechny náležitosti žaloby dle občanského soudního řádu. Na běh promlčecích a prekluzivních lhůt má podání přihlášky stejný vliv jako podání žaloby. Veškerá svoje tvrzení v přihlášce musí doplnit listinnými důkazy, které tvoří přílohy formulářové přihlášky.

Věřitel může přihlášku podat od zahájení řízení až do ukončení lhůty, kterou ustanoví insolvenční soud. Tato lhůta je v období 30 dnů až 2 měsíce po rozhodnutí o úpadku. Lhůtu nelze prodloužit. Oproti minulé právní úpravě můžeme hovořit o zpřísnění těchto lhůt. Bohužel praxe je taková, že vzhledem k nárůstu případů, jsou soudy zahlceny, proto komplexní novela, která je právě nyní ve Sněmovně, počítá se sjednocením lhůt na 2 měsíce.

²¹ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON), § 395 odst. 1

²² RICHTER, T. – INSOLVENČNÍ PRÁVO, 1. VYD. PRAHA: ASPI, WOLTERS KLUWER, 2008, s. 245

Výjimku z této lhůty mají věřitelé z Evropské unie, kteří dle Nařízení Rady Evropy č. 1346/2000 o úpadkovém řízení ze dne 29. května 2000 musí být vyrozuměni o zahájení insolvenčního řízení. Toto ustanovení bylo dle důvodové zprávy přijato pro odstranění jazykové bariery a ochranu práv věřitelů z Evropské unie. Praktický postup je takový, že insolvenční soud nebo insolvenční správce (to závisí na rozhodnutí insolvenčního soudu) obešle všechny známé zahraniční věřitele dlužníka s výzvou, aby se přihlásili do insolvenčního řízení u dlužníka, který je ve výzvě identifikován. Tato výzva je zasílána v několika jazycích Evropské unie. Věřiteli běží lhůta k přihlášení do 30 dnů ode dne obdržení této výzvy. Otázkou se zdá být to, kdo je tím známým věřitelem. K tomu se již vyjádřil Vrchní soud v Praze, který dovodil, že to je ten věřitel, kterého dlužník uvedl ve svém seznamu závazků, a nebo je dohledatelný z účetnictví dlužníka. V praxi to znamená, že pokud tyto známí věřitelé nebyli vyzváni dle tohoto nařízení, tak jim stále běží lhůta k přihlašování pohledávek.

Dalším krokem dopředu vidím v nutnosti podat přihlášku na sjednoceném formuláři. V dnešní době a přístupu na internet si ze stránek ministerstva vnitra může formulář stáhnout každý. K unifikaci došlo mj. ke zjednodušení práce a snížení nákladů insolvenčního správce.

Věřitel si musí přihlásit všechny pohledávky za dlužníkem i takové pohledávky, které jsou zajištěny majetkem dlužníka, tzv. zajištěné pohledávky, pohledávky nesplatné, vázané na podmínku i pohledávky podřízené. Přihlašují se i pohledávky, které byly již uplatněny u soudů.

Přihlášení pohledávky není povinností věřitele, ale jeho právo. Nepodáním přihlášky se ovšem věřitel vystavuje nebezpečí, že po skončení insolvenčního řízení již nebude možné pohledávky uplatnit. Tato práce se věnuje institutu oddlužení. Právě po splnění oddlužení je dlužník osvobozen od zbývajících dluhů, tzn. i těch věřitelů, kteří se nepřihlásili a věřitel již nemá možnost dluh vymáhat soudní cestou. Pohledávka se po splnění oddlužení stává naturální obligací a její splnění závisí na dlužníkově vůli.

Věřitelé s pohledávkami za majetkovou podstatou nemusí podávat přihlášku, ale uplatňují svoje nároky přímo u insolvenčního správce. Ten je uspokojuje pořadem práva. Pokud má insolvenční správce za to, že majetková podstata nebude

stačit na uspokojení všech pohledávek věřitelů, tak musí postupovat dle ustanovení § 305 InsZ, kde se stanoví postup uspokojení těchto pohledávek.

Dalšími pohledávkami, které se považují za přihlášené, a není třeba podávat přihlášku, rozumíme pohledávky druhého z manželů vzniklé z vypořádání společného jmění manželů a pohledávky z titulu plnění u neúčinných úkonů dlužníka, které není rozpoznatelné v majetkové podstatě.

Přihlášky pohledávek se podávají na předepsaném formuláři dvojmo insolvenčnímu soudu.

2.4 Přezkum pohledávek insolvenčním správcem

Přezkoumání pohledávek je jednou z nejodpovědnějších činností insolvenčního správce. Přihlášky pohledávek jsou insolvenčním soudem doručeny insolvenčnímu správci, který je musí přezkoumat a sestavit z nich seznam přihlášených pohledávek věřitelů, který ve lhůtě, kterou mu uloží insolvenční soud v usnesení o úpadku, předloží insolvenčnímu soudu, aby mohl být zveřejněn v insolvenčním rejstříku. Lhůty pro zveřejnění jsou 15 dní před konáním přezkumného jednání nebo případně 3 dny před konáním přezkumného jednání, která je dáвана zejména u oddlužení či nepatrných konkursů.

Insolvenční správce, v případě, že přihlášená pohledávka vykazuje vady, vyzve věřitele, aby doplnil a opravil svoji podanou přihlášku. Stanoví mu lhůtu, která nesmí být kratší než 15 dnů a v zaslané výzvě jej musí poučit o důsledcích toho, že přihlášku nedoplní. V takovém případě předloží tuto nepřezkoumatelnou přihlášku insolvenční správce soudu k rozhodnutí, že se odmítá pro neodstranění vad.

Insolvenční správce dále musí vyzvat dlužníka, aby se k přihlášeným pohledávkám vyjádřil, a jeho stanovisko je zaznamenáno rovněž na listech seznamu přihlášených pohledávek.

Insolvenční správce je povinen vyzvat dlužníka, aby se k přihlášeným pohledávkám vyjádřil; splnění této povinnosti by měl správce doložit insolvenčnímu soudu.²³

Insolvenční správce musí řádně přezkoumat obsah přihlášky i listiny, kterými jsou tvrzení doložena. V případě, že se jedná o pohledávku zajištěnou majetkem dlužníka, který náleží do majetkové podstaty, tak je pro potřeby dalšího hlasování, nutné přezkoumat rovněž hodnotu zajištění pohledávky.

V případě, že insolvenční správce zjistí, že hodnota zajištění přihlášené pohledávky je nižší než 50% zajištění uvedeném v přihlášce, tak takovou přihlášku opětovně předloží insolvenčnímu soudu k rozhodnutí, že se k ní nepřihlíží. Takový věřitel může být i stížen sankcí povinnosti uhradit do majetkové podstaty částku, o kterou hodnota zajištění uvedená v přihlášce převýšila hodnotu zajištění. Jedná se o incidenční spor.

Stejně důsledky plynou i pro věřitele nezajištěných pohledávek, pokud jejich pohledávka bude zjištěna ve výši nižší než 50% přihlášené pohledávky.

Insolvenční správce sepíše přezkoumané pohledávky do seznamu přihlášených pohledávek, který předloží insolvenčnímu soudu. V případě, že věřitelé uplatnili přihláškou i pohledávky, které se nepřezkoumávají, např. pohledávky za majetkovou podstatou se do seznamu nezařazují a insolvenční správce na to v průvodním přípisu upozorní soud. Totožná je situace i u pohledávek, které se v insolvenčním řízení neuspokojují dle ust. § 170 InsZ.

V seznamu je třeba uvést zvlášť zajištěného věřitele. U zajištěných věřitelů by měla být označena věc, právo, pohledávka nebo jiná majetková hodnota, která zajišťuje věřitelovu pohledávku. U každého věřitele musí být uvedeno jeho jméno a bydliště (obchodní firma) nebo název, sídlo a IČO, popřípadě další údaje potřebné k identifikaci věřitele. Stejně tak musí být v seznamu uvedeny údaje pro posouzení důvodu vzniku, výše a pořadí jeho pohledávky. Insolvenční správce by měl v seznamu uvést u každé pohledávky, zda ji neuznává anebo popírá a pokud ji uznává, z jakého důvodu nárok popírá. U každé pohledávky uvede insolvenční

²³ MARŠÍKOVÁ, JOLANA A KOL.: INSOLVENČNÍ ZÁKON S POZNÁMKAMI, JUDIKATUROU, NAŘÍZENÍ RADY ES 1346/2000 A PROVÁDĚCÍMI PŘEDPISY, PRAHA: LEGES, 2010, ISBN 978-80-87212-75-2, str. 301

správce v tomto seznamu vyjádření dlužníka, přičemž toto oprávnění dlužníka vyplývá z § 200 InsZ. V seznamu přihlášených pohledávek musí být zvlášť vyznačeny vykonatelné pohledávky.²⁴

Výsledkem přezkumu je to, že insolvenční správce pohledávku věřitele buď nepopře, nebo ji popírá. Popírá se pravost, výše a pořadí pohledávky. Důvod popření musí insolvenční správce vyznačit do seznamu přihlášených pohledávek a pouze ty důvody, které tam uvede, může následně uplatnit v žalobě. V případě, že popře insolvenční správce vykonatelnou pohledávku, tak je povinen žalobu podat on. Pokud je popřena nevykonatelná pohledávka, tak žalobu podává věřitel, kterého musí insolvenční správce vyrozumět o popření s tím, že jej poučí, že v případě, že ve lhůtě nepodá žalobu, tak se k jeho přihlášce dále nebude přihlížet. V případě, že věřitel, jehož pohledávka je popřena, je přítomen na přezkumném jednání, může být poučen na místě a 30ti denní lhůta k podání žaloby tak běží od tohoto dne. V ostatních případech je lhůta 30 dní ode dne obdržení vyrozumění o popření.

Žalobce, kterým je insolvenční správce, se smí v žalobě dovolávat pouze těch skutkových a právních námitek, jež proti pravosti nebo výši vykonatelné pohledávky uplatnil v popěrném úkonu.²⁵

Na základě ústavní stížnosti podané v řízeních koncernu Bohemia Crystalex Trading bylo do insolvenčního zákona zpětně vráceno popěrné právo věřitelům. V řízeních, kde je řešením dlužníkovu úpadku oddlužení, se s tímto úkonem téměř nesetkáváme. Bližší postup nalezneme v ust. § 200 InsZ.

Ještě bych rád uvedl, že při zpracování seznamu přihlášených pohledávek u manželů je třeba rozlišit, které pohledávky jsou přihlášeny jako tzv. totožné a budou do splátkového kalendáře zařazeny pouze jednou.

2.5 Soupis majetkové podstaty dlužníka

²⁴ KOTOUČOVÁ, J. ZÁKON O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON): KOMENTÁŘ. 1. VYD. : NAKLADATELSTVÍ CH BECK, 2008. ISBN: 978-80-7179-595-7, str. 463

²⁵ KOTOUČOVÁ, J. ZÁKON O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON): KOMENTÁŘ. 1. VYD. : NAKLADATELSTVÍ CH BECK, 2008. ISBN: 978-80-7179-595-7, str. 474

Jedním z nejdůležitějších úkonů insolvenčního správce po jeho jmenování do funkce je sepsání majetku dlužníka. Majetkovou podstatou se rozumí majetek dlužníka, který lze použít k uspokojení dlužnických pohledávek. Soupis majetkové podstaty je důležitý především pro konkursní řízení a také pro oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty. Pro oddlužení formou plněním splátkového kalendáře je důležitý především příjem dlužníka.

Insolvenční správce má právo vyzvat příslušné orgány a ty jsou povinny poskytnout mu součinnost při zjišťování rozsahu majetkové podstaty. V praxi se typicky vyzve katastrální úřad za účelem zjištění nemovitostí dlužníka a odbor dopravy příslušného městského úřadu dlužníka, za účelem zjištění, zda dlužník nevlastní vozidlo, dále centrální registry cenných papírů, případně další instituce, které mohou ve svých registrech evidovat majetek dlužníka.

Zákon rozlišuje dva okamžiky, ke kterým se sepisuje majetková podstata. V případě, že insolvenční návrh podal dlužník sám na sebe, do majetkové podstaty se zapisuje majetek, který dlužník nabyt ke dni zahájení insolvenčního řízení a také veškerý majetek, který nabyt v průběhu insolvenčního řízení, pokud je jeho úpadek řešen konkursem.

V případě, že insolvenční návrh podal věřitel, náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud nařídil předběžné opatření, kterým zcela nebo zčásti omezil právo dlužníka nakládat s jeho majetkem, majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku dlužníka, a majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení po vydání těchto rozhodnutí.²⁶ K tomuto bych ještě dodal, že dispoziční práva s majetkem při zahájení insolvenčního řízení má stále dlužník, nikoliv insolvenční správce, jak by se mohlo zdát a jak se mnoho osob mylně domnívá. K dispozičnímu oprávnění v období mezi zjištěním úpadku a rozhodnutím o způsobu jeho řešení se pro odstranění pochybností ve výkladu vyjádřila rovněž expertní skupina S22 ve svém prvním výkladovém stanovisku z roku 2008, kdy jednoznačně uzavřela, že dispoziční oprávnění má ve vztahu k majetkové podstatě dlužník i v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu jeho řešení, pokud nestanoví insolvenční soud jinak.

²⁶ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON) § 205 odst. 2

Pozitivní vymezení a rozsah majetkové podstaty nám vymezuje § 205 InsZ. Pod pojmem majetková podstata si můžeme představit peněžní prostředky na účtu dlužníka, věci movité a nemovité, podnik, soubor věcí a věci hromadné, vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů, akcie směnky, šeky a jiné cenné papíry, obchodní podíl, dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky.

Součástí majetkové podstaty dlužníka jsou též jeho příjmy, tj. mzda nebo plat, odměna jako člena družstva, také důchody, peněžité pomoci v mateřství, stipendia, podpora v nezaměstnanosti atd.²⁷

Negativní vymezení majetkové podstaty nalezneme v § 207 a § 208 InsZ. Do majetkové podstaty nelze zahrnout majetek, který nelze postihnout exekucí nebo výkonem rozhodnutí. Velkým omylem, se kterým se setkávám v praxi, je mínění dlužníka, že věci sloužící k jeho podnikání se nezapisují do majetkové podstaty. Mimo majetkovou podstatu stojí také majetek, se kterým lze podle zvláštního předpisu naložit pouze způsobem, k němuž byl určen. Jak jsem psal výše, v případech oddlužení se s takto specifickou majetkovou podstatou neshledáme. Do majetkové podstaty tedy nepatří ani osobní věci (ošacení, obvyklé vybavení domácnosti), snubní prsten, zdravotnické pomůcky a určitá hotovost dle zákona o životním minimu. Vyloučena z majetkové podstaty je též určitá částka určená k úhradě odůvodněných potřeb dlužníka a jeho rodiny.²⁸ V případě, že dlužník vlastní nemovitý či movitý majetek značné hodnoty, tak se jeho úpadek řeší spíše konkursem.

S majetkovou podstatou úzce souvisí první kroky insolvenčního správce. V praxi se většinou do bydliště, příp. sídla dlužníka dostaví pracovníci insolvenční kanceláře za účelem sepsání majetkové podstaty. V případech oddlužení je majetková podstata v drtivé většině případů velmi jednoduchá, jelikož dlužníci nemají žádný majetek, který by se mohl zpeněžit. Většinou se tedy v majetkové podstatě typického českého oddlužení nachází věci denní potřeby a zastaralé

²⁷ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON), § 206

²⁸ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON) Srov. § 282 InsZ

vybavení bytu. Přesto insolvenční správce musí ověřit, zda soupis majetku, který dlužník uvedl ve svém insolvenčním návrhu odpovídá skutečnému stavu.

Insolvenční správce má právo vstoupit do bydliště dlužníka za účelem sepsání majetkové podstaty. V případě, že dlužník mu toto neumožní, je insolvenční správce povinen informovat soud, případně může vstoupit do obydlí za asistence pracovníků obecních či městských úřadů.

Náležitosti soupisu majetkové podstaty stanoví prováděcí předpis a patří mezi ně zejména položkový soupis, ocenění, údaj o místě, kde se majetek nachází, případně údaj o osobě, která uplatňuje k tomuto majetku nějaká práva. V případě, že je do soupisu pojat podnik dlužníka, tak se zapisuje jednou položkou, ale musí být zřejmé, z čeho se podnik skládá, tzn., co tvoří jeho složky.

Soupis majetku v případě společného oddlužení manželů by měl odrážet skutečné majetkové poměry. Je třeba oddělit majetek, který je výlučným majetkem jedno z manželů. Zároveň pro oddlužení manželů je třeba uvést, že v případě, že věřitel přihlásí pohledávku pouze proti jednomu z manželů, tak se v případě společného oddlužení manželů zařadí do splátkového kalendáře a budou se na jeho splácení podílet oba manželé, protože věřitelé mají právo na uspokojení ze společného jmění manželů.

Z povahy solidární odpovědnosti manželů by mělo vyplývat, že manželé odpovídají za splnění závazků veškerým majetkem, který mají ve společném jmění, i majetkem ve výlučném vlastnictví každého manžele.²⁹

Závěrem této části považuji za nutné zdůraznit, že od schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře má dispoziční oprávnění k příjmům, které získá po schválení oddlužení dlužník. S takto nabytými příjmy je dlužník povinen naložit způsobem uvedeným v rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.³⁰

²⁹ DVOŘÁK, J., SPÁČIL, J. SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ V TEORII A JUDIKATUŘE. 3.VYDÁNÍ. PRAHA: WOLTERS KLUWER ČR, a.s., 2011, s. 91

³⁰ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON)§ 409 odst. 1

2.6 Vynětí a vyloučení věcí z majetkové podstaty

S majetkovou podstatou souvisí i problematika žalob o rozsah majetkové podstaty. Problémem je, pokud v místě dlužníkovy bydliště má trvalý pobyt i jiná osoba. Taková osoba je povinna strpět prohlídku svého bydliště. Pokud insolvenční správce označí věci jiné osoby za věci, které náleží dlužníkovi a sepíše je do majetkové podstaty, taková osoba se může bránit žalobou a žádat vyloučení věci z majetkové podstaty dlužníka. Typickým příkladem je, dlužník, který tvrdí, že vše co má v bytě pořídili jeho rodiče a že v místě, kde se zdržuje nevlastní nic. Do bydliště dorazí pracovníci insolvenčního správce a sepíšíu movitý majetek. Samozřejmě se může stát a stává se, že majetek nenáleží dlužníkovi, ale rodičům dlužníka a nastává tedy soudní spor a dokazování, že majetek, který byl pojat do soupisu, není dlužníkův.

Pro podání žaloby existují lhůty, které je bezpodmínečně nutné dodržet. Žaloba musí být podána ve lhůtě 30 dnů od oznámení, že majetek byl sepsán do majetkové podstaty. Poslední den lhůty musí být žaloba doručena insolvenčnímu soudu. Aktivní legitimaci mají ty osoby, které tvrdí, že majetek je pojat do majetkové podstaty, nikoliv zda je skutečně zapsán. Zákon nevylučuje podání žaloby osobou, kterou insolvenční správce nevyzval. Také žaloby ovšem bývají častou zamítnuty pro předčasnost. Žaloba směřuje proti insolvenčnímu správci, jedná se o incidenční spor. Pokud dispozice s majetkem stále náleží dlužníkovi, žaloba bude směřovat i proti němu³¹.

Insolvenční správce nesmí majetek o který je veden spor zpeněžit, pokud se nejedná o majetek, kde by prodejem odvracel nebezpečí bezprostředně hrozící. Majetek může být zpeněžen i se souhlasem žalobce, ovšem s tím, že výtěžek bude deponován do doby ukončení sporu. Insolvenční správce může majetek zpeněžit i pokud soud první stupně žalobu odmítne či zamítne. V takovém případě může insolvenční správce majetek zpeněžit, ale rovněž nesmí vydat výtěžek zpeněžení do doby pravomocného rozhodnutí sporu o vyloučení majetku z majetkové podstaty.

³¹ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON) Srov. § 331 InsZ

Celý průběh žalobního řízení jako celé řízení je průběžně zveřejňováno elektronicky na insolvenčním rejstříku. Jedná se o tzv. incidenční spor, který nalezneme v sekci C insolvenčního rejstříku.

V případě, že žaloba nebyla podána včas, soud usnesením žalobu odmítne nebo řízení o žalobě zastaví, nastává právní fikce, že majetek stále náleží do majetkové podstaty. I přes tuto fikci správnosti soupisu majetku může insolvenční správce majetek z majetkové podstaty vyloučit, pokud bude právo třetí osoby k majetku nesporné.³²

Majetek z majetkové podstaty může být vyjmutý také na podnět dlužníka. Dlužník, dozví-li se nebo by se při náležitě pečlivosti měl dozvědět, že je majetek zapsán do majetkové podstaty, může dát podnět insolvenčnímu správci. Návrh má obecné náležitosti podání, směřuje proti insolvenčnímu správci a měly by být označeny strany, jaký majetek by měl být vyňat z majetkové podstaty, doložit skutečnosti opravňující vynětí majetku z majetkové podstaty dlužníka.

Dlužník může předložit i vadný návrh. V takovém případě insolvenční správce vyzve dlužníka, aby návrh opravil. Dlužník bude mít přiměřenou dobu na opravu návrhu. Pokud dlužník návrh neopraví, tak insolvenční správce předloží takový návrh insolvenčnímu soudu, který ho usnesením odmítne. Insolvenční správce je povinen dlužníka na následky toho, že řádně neodstraní vady návrhu nebo návrh nedoplní, upozornit. Následkem je, že insolvenční správce předloží takový návrh insolvenčnímu soudu a ten jej odmítne.

Insolvenční správce se musí k návrhu dlužníka vyjádřit. Vyjádření předloží i věřitelskému výboru dlužníka, který je také v určité době povinen vyjádřit. Obě vyjádření předloží insolvenčnímu soudu, který rozhodne, zda je návrh oprávněný či nikoliv.

Dlužník se může domáhat vynětí jen tehdy, pokud insolvenční správce zapsal do majetkové podstaty věc, právo, pohledávku nebo jinou majetkovou hodnotu, která do majetku nepatří podle ust. § 207 a § 208 InsZ.

Vynětí z majetkové podstaty může iniciovat i sám insolvenční správce. To je typický případ nevymahatelných pohledávek nebo neprodejného majetku. Deset let starý domácí spotřebič nebo nepojízdný automobil skutečně nejde prodat tak, aby

³² ROZHODNUTÍ NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR ZE DNE 28.2.2007, SP.ZN.. 29 Odo 12/2005

výtěžek převýšil náklady na jeho zpeněžení, proto v takovém případě překročí insolvenční správce k jeho vynětí. Učinit tak může po souhlasu věřitelského orgánu a insolvenčního soudu.

2.7 Přezkumné jednání u soudu

Přezkumné jednání je jeden z nejdůležitějších bodů insolvenčního řízení. Termín přezkumného jednání ustanovuje soud v usnesení o úpadku, které insolvenční soud v drtivé většině případů spojuje s usnesením o povolení oddlužení. Povolení oddlužení a schválení oddlužení je velký rozdíl. Insolvenční soud dlužníkovi oddlužení povolí, následně se bude zkoumat, zda dlužník splní zákonné předpoklady oddlužení a jeho úpadek bude řešen touto formou úpadku nebo zda bude jeho úpadek řešen konkursem. Usnesením o povolení oddlužení insolvenční soud zašle dlužníkovi, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru, pokud je ustanoven. Soud oddlužení nepovolí pouze při zpětvzetí návrhu, odmítnutí návrhu a zamítnutí návrhu.

V souvislosti s povolením oddlužení je ustanovena též osoba insolvenčního správce, který přezkoumá došlé pohledávky věřitelů. Zároveň musí vyzvat i dlužníka, aby se před přezkumným jednáním vyjádřil k přihlášeným nárokům věřitelů.

Jak jsem již uvedl v kapitole věnované přihláškám věřitelů, tak věřitelé zašlou insolvenčnímu soudu přihlášky pohledávek, včetně jejich příloh dvojmo. Insolvenční soud předá jedno paré insolvenčnímu správci, jehož úkolem je přezkum pohledávek věřitelů. Přezkumem pohledávek se rozumí ověření, zda je přihlášený nárok po právu. Insolvenční správce může popřít pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky. Stejně právo náleží dlužníkovi i přihlášeným věřitelům. Pokud chce někdo z přihlášených věřitelů popřít přihlášený nárok jiného věřitele, tak musí provést popěrný úkon na formuláři, jehož podoba je přístupná na portálu justice.cz a tento formulář musí být doručen insolvenčnímu soudu nejpozději 3 dny před konáním přezkumného jednání. Tento úkon musí být jasný a zřetelný. Insolvenční soud může vyzvat věřitele, který popřel pohledávku jiného věřitele, aby složil zálohu na náklady incidenčního sporu v případě, že jeho úkon má vliv na zjištění pohledávky.

Účinkem popření dlužníkem je, že po dobu trvání účinků schváleného oddlužení není pohledávka zjištěna. V případě, že shodně s insolvenčním správcem popírá i dlužník, tak je nutné, aby ve vyrozumění o popření insolvenční správce poučil věřitele o nutnost podat žalobu nejen proti správci, ale i proti dlužníkovi. Vyrozumění o popření pohledávky zašle insolvenční správce neprodleně po přezkumném jednání těm věřitelům s popřenými pohledávkami, kteří nebyli přítomni na přezkumném jednání a nebyli poučeni o následcích popěrných úkonů.

Insolvenční soud na přezkumné jednání předvolá insolvenčního správce a dlužníka. Zpravidla spojí s přezkumným jednáním i schůzi věřitelů. Jak jsem již uvedl, v případech oddlužení je velký nezájem věřitelů o účast ve věřitelských orgánech nebo účasti při přezkumném řízení. Tento nezájem je vyvolán především tím, že celé řízení je vedeno elektronicky a věřitelé se tak mohou se stanoviskem správce i dlužníka seznámit před jednáním. Dalším z důvodů je, že v řízeních, kde řešením dlužníkovu úpadku je oddlužení se věřitele velmi opakují a není ani v silách těchto věřitelů absolvovat takový počet přezkumných jednání, přičemž je zřejmé, že samotná účast by věřiteli nepřinesla žádnou zvláštní výhodu, pouze náklady na účast zplnomocněného zástupce či zaměstnance. Pokud má dlužník majetek, tak se zájem věřitelů úměrně zvětšuje.

Jednání začíná prezencí. Zapisovatelka požádá dlužníka a insolvenčního správce o předložení dokladu totožnosti. Stejně zapisovatelka postupuje i s přítomnými věřiteli. Následně soud zahájí přezkumné jednání tím, že vyzve dlužníka a insolvenčního správce ke sdělení, zda nenamítají námitku věcné či místní nepříslušnosti soudu či námitku podjatosti soudu. Poté pokračuje již samotné přezkumné jednání, kdy správce nebo v některých případech i soud čte jednotlivé nároky věřitelů a insolvenční správce a dlužník se vyjadřují jednotlivě, zda tyto nároky věřitelů uznávají či popírají. Po skončení přezkumného jednání založí insolvenční správce do spisu upravený seznam přihlášených pohledávek.

Z přezkumného jednání se vyhotoví protokol, který je zveřejněn v insolvenčním rejstříku.

Bezprostředně po přezkumném jednání následuje schůze věřitelů.

2.8 Schůze věřitelů

Schůze věřitelů v drtivé většině případů navazuje na přezkumné jednání. Schůze věřitelů se ovšem v případech oddlužení většinou pro neúčast věřitelů nekoná. Zájem věřitelů je skutečně malý a věřitelé se ve většině případů opakují, čili není pro ně nutné být přítomno na schůzi. Funkci věřitelského výboru tedy na sebe přejímá soud. Praxe některých soudů je ale také taková, že nejprve jmenují prozatímní věřitelský výbor a teprve poté, kdy se všichni věřitelé vzdají funkce, tak funkci věřitelského orgánu převezme soud. Takto zvolený postup, bohužel, trvá i několik měsíců.

Program schůze věřitelů je stanoven v rozhodnutí o úpadku a v případě jejího konání je nutné jej přesně dodržet. Prvním bodem programu je většinou zpráva insolvenčního správce o dosavadní činnosti, dále pak rozhodnutí o hlasovacích právech věřitelů, poté návrh na odvolání insolvenčního správce a v závěru je součástí programu rozhodnutí o určení osoby znalce, pokud je to v řízení vhodné a věřitelé tak na schůzi chtějí přímo rozhodnout.

Zprávu insolvenčního správce o jeho dosavadní činnosti přednáší správce v úvodu schůze věřitelů. Shrne svoji činnost a v případě oddlužení stručně rekapituluje svoje zjištění ohledně majetku dlužníka a jeho závazků. Porovná insolvenční návrh a údaje v něm uvedené s reálnými zjištěními, tzn. s tím, co zjistil ohledně rozsahu majetku dlužníka a jaké pohledávky věřitelů byly skutečně přihlášeny a zjištěny. Závěrem se insolvenční správce vyjádří ke způsobu dlužníkovy oddlužení.

Hlasování na schůzi věřitelů se děje tak, že zajištění věřitelé v oddlužení nemají právo hlasovat o způsobu řešení oddlužení, tzn. o tom, zda bude oddlužení řešeno splátkovým kalendářem nebo zpeněžením majetkové podstaty. Toto vychází z pochopitelného východiska, a to že zajištěný věřitel se uspokojuje pouze z výtěžku předmětu zajištění. V části, ve které jeho pohledávka není uspokojena, se tato pohledávka nezařazuje mezi nezajištěné jako je tomu u konkursu, ale následně po splnění oddlužení je od placení tohoto zbytku pohledávky dlužník osvobozen, pokud si o to požádá.

V ostatních věcech zajištěný věřitel může hlasovat, ale nesmí se jednat o tzv. hlasování ve vlastní věci. Zde je jedinou výjimkou hlasování o členství ve věřitelském orgánu, kde se takové hlasování připouští.

Rozhodnutím o hlasovacích právech se rozumí hlasování o přiznání hlasovacího práva věřitelům, jejichž pohledávky byly popřeny nebo jsou přihlášeny jako podmíněné. Zde schůze věřitelů může těmto věřitelům udělit hlasovací právo, případně tak může učinit soud, pokud takový návrh bude vznesen.

Odvolání osoby insolvenčního správce je novým instrumentem zavedeným do insolvenčního práva, kdy je bez uvedení důvodu možné odvolat insolvenčního správce právě na první schůzi konané po přezkumném jednání. Pokud pro odvolání hlasuje více než polovina věřitelů přihlášených ke dni předcházející den konání přezkumného jednání, tak je insolvenční správce odvolán a na jeho místo nastupuje nově zvolený insolvenční správce navržený věřiteli. Odvolání a ustanovení nového insolvenčního správce potvrzuje insolvenční soud usnesením, které vydá na schůzi věřitelů.

3. Oddlužení plněním splátkového kalendáře

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník po dobu 5 let povinen měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu v jaké z ní mohou být při výkonu rozhodnutí či exekuci uspokojovány přednostní pohledávky. Tuto částku plátcí dlužníkovy příjmů zašlou insolvenčnímu správci a on ji rozvrhne podle schváleného splátkového kalendáře. Pokud byly pohledávky některých věřitelů popřeny, tak je částka určená k jejich uspokojení deponována do doby rozhodnutí o žalobě na účtu insolvenčního správce. Ten tuto částku použije v závislosti na výsledku incidenčního sporu. V případě, že je věřitel úspěšný, tak mu deponovanou částku uhradí, v opačném případě ji po právní moci rozsudku rozvrhne mezi ostatní věřitele. Zároveň insolvenční soud vyhotoví nový splátkový kalendář již po zohlednění úspěšného popření insolvenčním správcem nebo dlužníkem či věřitelem.

Zajištění věřitelé se uspokojují pouze z předmětu zajištění. Při jeho zpeněžení se postupuje obdobně jako v konkursu.

4. Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje podle ustanovení o zpeněžení v konkursu. Pokud soud nestanoví jinak, tak platí, že při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nepatří do majetkové podstaty majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení (poté co nastaly účinky schváleného oddlužení).

Zpeněžení je možné 3 způsoby:

- veřejnou dražbou, zde není třeba souhlasu insolvenčního soudu, ale je nutné, aby smlouvu s dražebníkem schválil věřitelský orgán
- mimo dražbu, zde je nutný souhlas věřitelského orgánu a insolvenčního soudu
- prodej majetku podle ustanovení občanského soudního řádu výkonem rozhodnutí

O způsobu zpeněžení rozhoduje insolvenční správce za souhlasu věřitelského orgánu. Pokud se jedná o zajištěný majetek, tak je ke zpeněžení nutný pokyn zajištěného věřitele. V případě, že je zajištěných věřitelů na jedné věci více, tak je nutné předložit soudu společný pokyn. Pokud zajištěný věřitel pokyn neudělí nebo je v rozporu se zákonem nebo se insolvenční správce domnívá, že by bylo možné majetek zpeněžit lépe, tak takový pokyn předloží insolvenčnímu soudu, aby jej v rámci dohledu přezkoumal a rozhodl o dalším postupu.

Aby mohl být majetek řádně zpeněžován, tak musí být sepsán do majetkové podstaty a ta musí být zveřejněna v insolvenčním rejstříku.

Dlužník, který o to požádá v návrhu, může mít stanoveny splátky jinak. Znamená to, že dlužník, který ze svého příjmu uhradí více než 50% přihlášených nezajištěných pohledávek, může požádat insolvenční soud, aby mu stanovil splátky v nižší než zákonné výši. Při tomto rozhodnutí soud přihledne k důvodům, které dlužníka k této žádosti vedou, k důvodům a příčinám jeho úpadku, k jeho přístupu k řízení a také k doporučením věřitelů, pokud nějaká obdrží. Tuto žádost lze podat pouze v návrhu, k pozdější žádosti se nepřihlíží.

4.1 Společná ustanovení pro oba způsoby oddlužení

V obou případech je nutné plnit povinnosti dlužníka určené zákonem pro období po schválení oddlužení.

Povinnosti dlužníka jsou taxativně vymezeny v § 412 InsZ. Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat. Dlužník musí prokázat, že se snaží najít zaměstnání, příp. jiný zdroj příjmů. Dlužník nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjmem obstarat.

Dlužník může získat hodnoty dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře. Povinností dlužníka je bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo zaměstnání.

Dlužník podává dvakrát ročně (k 15. lednu a k 15. červenci) zprávu a přehled svých příjmů za uplynulých 6 měsíců.

Další povinností dlužník je nezatajovat svoje příjmy. Na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit svá daňová priznání za období trvání oddlužení.

Dlužník nesmí rovněž zvýhodňovat některého z věřitelů. Dlužník si může i při oddlužení půjčit finanční prostředky, ale musí je řádně a včas vracet. Dlužníkovi nesmí v průběhu oddlužení vzniknout nové závazky.

Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře vykonává insolvenční správce dohled nad činností dlužníka. O výsledcích své činnosti pravidelně informuje insolvenční soud a věřitelský výbor.

Právní úkon, kterým dlužník za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře odmítne přijetí daru nebo dědictví bez souhlasu insolvenčního správce, je neplatný. Totéž platí, jestliže dlužník uzavře bez souhlasu insolvenčního správce dohodu o vypořádání dědictví, podle které má z dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl.³³

³³ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON) SROV. § 412 INSZ

O způsobu řešení dlužníkovy úpadku rozhodují věřitelé na schůzi věřitelů nebo v případě, že o to mají zájem, tak mohou soudu zaslat hlasovací lístek, kde vyjádří svou vůli. Zajištění věřitelé o způsobu řešení oddlužení nemají právo hlasovat.

5. Oddlužení manželů

V této kapitole se budu věnovat společnému oddlužení manželů. Oddlužení manželů bohužel není ukotveno v zákoně a jeho aplikace tedy vzešla z judikatury. Navštívil jsem seminář JUDr. Benetky a JUDr. Ing. Šaška, insolvenčních soudců z Krajského soudu v Plzni a představím pohled Krajského soudu v Plzni na tuto problematiku. Poznatky, které zde uvádím, jsou právě z tohoto semináře. U konkursu je situace jasná, prohlášení konkursu zaniká společné jmění manželů (dále jen SJM). U oddlužení je situace komplikovanější.

V první řadě bych chtěl uvést, co vlastně znamená SJM. SJM můžeme vymezit pozitivně i negativně. Pozitivním vymezením se rozumí tři základní kategorie předmětů, které byly nabyty za trvání manželství oběma společně či jedním z nich.

- věci
- práva
- závazky

Nyní bych negativně vymezil, co nepatří do SJM:

- majetek, který jeden z manželů nabyt děděním bez ohledu na osobu zůstavitele
- majetek, který jeden z manželů nabyt darem za trvání manželství od kohokoliv
- majetek, který jeden z manželů nabyt transformací za majetek náležející do jeho výlučného vlastnictví
- věci, které podle své povahy slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů
- věci vrácené podle restitučních předpisů
- závazky týkající se výlučného majetku jednoho z manželů (cena díla za opravu domu ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů)

- závazky, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden manžel bez souhlasu druhého³⁴

SJM se samozřejmě může modifikovat. Existují dvě varianty modifikace

a) smluvní modifikace

Manželé mohou svoje SJM formou notářského zápisu upravit. Mohou jej zúžit i rozšířit. Mohou změnit rozsah majetku a závazků v nabytých a vzniklých v budoucnu. Mohou vyhradit zcela nebo zčásti vznik SJM ke dni zániku manželství. Nemůže se jednat o věci tvořící obvyklé vybavení domácností. Mohou také upravit správu společného SJM. Vždy ovšem musí mít smlouva formu notářského zápisu.

b) soudní modifikace

Pokud se jeden z manželů získá podnikatelské oprávnění nebo se stane neomezeně ručícím společníkem společnosti, může soud na návrh jednoho z manželů rozhodnout o zúžení SJM.

Do SJM vedle majetku závazky. Uvedu zde dvě citace z občanského zákoníku.

Společné jmění manželů tvoří závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého.³⁵

Tento výklad je podpořen judikátem Nejvyššího soudu po sp. zn. 28 Cdo 2199/2008 ze dne 16. 7. 2008.

³⁴ ZDROJ: PREZENTACE JUDr. MILOŠE BENETKY

³⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů

Práva věřitelů nesmí být dohodou o vypořádání společného jmění manželů dotčena.³⁶

Pokud oba manželé svým společným jednáním založili závazek (podpisem úvěrové smlouvy), takový závazek náleží do SJM. Věřitelé potom mohou podat žalobu na kteréhokoliv z manželů společně a nerozdílně. Rovněž podat návrh na nařízení exekuce (výkonu rozhodnutí) mohou podat proti každému z nich. Výlučný majetek každého z nich a majetek náležející do SJM bude postižen.

Pokud závazek založil svým jednáním jen jeden z manželů, jde o závazek jednoho z manželů náležející do SJM. Věřitelé mohou žalovat manžele, který smlouvu podepsal. Návrh na exekuci nebo výkon rozhodnutí mohou podat proti tomuto dlužníkovi. Postižen ovšem bude i majetek náležející do SJM a druhý manžel bude také účastník řízení.

Nyní se zaměřím na institutu společného oddlužení manželů. Dne 8. Zář 2009 rozhodl Krajský soud v Plzni usnesením č. j. KSPL 54 INS 4966/2009-A-7 v bodě výroku I. o úpadku dlužnice J.V., zamítl návrh na povolení oddlužení a prohlásil na majetek dlužnice konkurs, s tím, že bude projednáván jako nepatrný. Argumentoval, že dlužnice ze svého příjmu (starobního důchodu) nedosáhla 30% pohledávek nezajištěných věřitelů. Dlužnice se odvolala, uvedla, že o oddlužení požádal také její manžel L.V. (sp. zn. KSPL 27 INS 4964/2009). Namítla, že insolvenční soudu měl přihlídnout ke společným dluhům a oba insolvenční návrhy měly být projednány společně. Společný příjem obou dlužníků a minimální zákonná hranice uspokojení ve výši 30% by byla splněna.

Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením č.j. 1 VSPH 669/2009-A-21 ze dne 15. 12. 2009 tak, že se usnesení Krajského soudu v Plzni v bodech II., V. a VI. zrušuje a věc se vrací soudu prvního stupně. Tento judikát je významný především svým odůvodněním. Toto rozhodnutí se stalo návodem, který v současnosti využívají všechny soudy při řešení společného oddlužení manželů.

Právní úpravu společného oddlužení manželů se opírá z hlediska hmotného práva o § 143 – 151 Občanského zákoníku. Z hlediska práva procesního o úpravu spojení věcí ke společnému řízení § 112 o.s.ř.

³⁶Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů

Doplním i vhodnou judikaturu k problematice společného oddlužení manželů:

- Ústavní soud o tomto institutu zatím nikdy nerozhodoval³⁷
- Nejvyšší soud se zabýval přihlašování přihlášek do společného řízení pod sen. zn. 29 NSČR 54/2011
- Unesením ze dne 31. 7. 2012 sen. zn. 29 NSČR 22/2012 posuzoval poctivý záměr manželů při společném oddlužení

5.1 Aktuální otázky uplatňování pohledávek ve společném oddlužení manželů

Jediná zmínka SJM je ve vztahu k oddlužení v § 392 odst. 3 InsZ. Insolvenční návrh manžela musí být opatřen podpisem druhého manžela. Význam podpisu manžela upravila judikatura. Dle usnesení Vrchního soudu v Praze, který jsem zmínil podpisem insolvenčního návrhu na povolení oddlužení dává manžel dlužníka souhlas, aby pro účely oddlužení byl použit veškerý majetek v SJM jeho a dlužníka, včetně příjmů, které budou vyplaceny. Lhostejno přitom, zda půjde o oddlužení plněním splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty. Pokud druhý manžel podpis nepřipojí ani přes výzvu insolvenčního soudu, bude návrh odmítnut. Insolvenční návrh nebude odmítnut ledaže, bude doloženo, že oddlužením nemůže být dotčen majetek z nevypořádaného SJM.

Jestliže je na insolvenčním návrhu obsažen souhlas jeho manžela s oddlužením a připojen jeho podpis, dávají tím oba manželé najevo, že trvá jejich SJM, a že jejich majetek do něj náležející bude navrženým oddlužením postižen, tj. že mají závazky, které z tohoto jejich SJM mají být uspokojeny.³⁸

V případě společného oddlužení manželů jsou možné tři kategorie pohledávek:

- výlučně manžela
- výlučně manžela

³⁷ PRÁVNÍ STAV K 25. 3. 2013

³⁸ USNESENÍ VRCHNÍHO SOUDU V PRAZE SP. ZN. 3 VSPH 325/2011-B

- společné obou

Mají-li manželé většinu pohledávek společných, ale insolvenční návrh podává jen jeden z manželů, dle judikatury Vrchního soudu mají být již ve vyhlášece o zahájení insolvenčního řízení upozorněni věřitele, že řízení se týká obou manželů. Pokud podají insolvenční návrh oba manželé, je namístě obě řízení spojit. Zde jsou názory soudů různé. Větší část soudů spojuje řízení již na počátku, ale jsou senáty, kdy ke spojení dojde až po přezkumném jednání, kdy se řízení spojí v jeden splátkový kalendář. Tento způsob je podle mého názoru praktičtější.

Manželé se mohou během insolvenčního řízení rozvést. Na oddlužení to má takový vliv, že bez ohledu na tuto skutečnost, je každý z manželů povinen hradit všechny závazky, které byly uplatněny přihláškou. Jestliže se dlužníci rozvedli, nelze spravedlivě požadovat, aby se jejich věřitelé spokojili s ekonomickou nabídkou toliko jednoho z nich.

Další otázku, kterou vyřešila judikatura je otázka, zda na zákonnou hranici musí dosáhnout oba manželé nebo stačí uhradit 30% společných závazků. Ekonomickou podmínkou úspěšného oddlužení je sice to, že se nezajištěným věřitelům musí dostat minimálně 30% jejich přihlášených a zjištěných pohledávek, ale není přitom vyloučeno, že se jim dostane za 5 let vyššího plnění.³⁹ Dle judikatury tedy musí být uhrazeno minimálně 30% všech závazků náležících do SJM

Velmi důležitý judikát nalezneme pod spisovou zn. 3 VSPH 76/2011. Soud řešil otázku, zda může být od zbývajících dluhů osvobozen manžel, který podepsal insolvenční návrh a spolupodílel se zabavitelnou částí mzdy na oddlužení, ale sám insolvenční návrh nepodal. V případě, že se jeden z manželů nepodílel na oddlužení, nemůže po úspěšném skončení být osvobozen od dluhů. Ačkoliv jeden z manželů již úspěšně prošel řízením, věřitelé se mohou obrátit na druhého z manželů a žádat po něm pohledávky náležící do SJM. SJM oddluženo nebude. Tyto závazky budou vymožitelné. Naopak podílel-li se druhý manžel dobrovolně na oddlužení a přispíval svojí zabavitelnou částí mzdy, může být dle judikatury Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 76/2011 od zbývajících osvobozen. Praxe je ovšem odlišná i dle názoru soudců Nejvyššího soudu takový postup možný není.

³⁹ USNESENÍ VRCHNÍHO SOUDU V PRAZE SP. ZN. 2 VSPH 714/2010-B-19

Krátce bych se rád zmínil o odměně insolvenčního správce. Insolvenční správce obdrží za řízení jednu odměnu. Dle názoru dr. Bureše totiž není rozdíl, zda insolvenční správce v jednom řízení spravuje jednoho nebo dva dlužníky. Tak tomu bude vždy při spojeném insolvenčním řízení manželů, jejichž majetek tvoří jednu majetkovou podstatu. Případné kolize s vysloveným předpokladem lze řešit zvýšením odměny insolvenčního správce podle § 38 odst. 3 InsZ⁴⁰

Jak bude probíhat oddlužení po případném rozvodu manželů? Existují dvě varianty, ponechat řízení spojená (povinnost uhradit 30% všech závazků zůstává) nebo vyloučit věc druhého z manželů k samostatnému řízení. Pohledávky nepřihlášené do řízení jednoho z manželů, ale byly zjištěné v řízení druhého manžela, nebudou vyňaty z insolvenčního řízení. Jestliže jde o závazky, které vznikly za trvání manželství a SJM nebylo modifikováno dohodou, nejde výlučně o závazky druhého manžela. Není tedy důvod, aby tyto závazky nebyly uhrazeny z aktiv společného jmění manželů.

Závěrem chci jen dodat, že institut společného oddlužení manželů není dosud upraven. Institut také neprošel testem dovolání a testem ústavnosti. V současné době se jedná o návrhu novely insolvenčního zákona, který by již obsahoval úpravu spojeného oddlužení manželů. Uvažuje se například, že návrh na společné oddlužení budou moci manželé podat jedním návrhem. Další návrhem je, že rozvod nebude důvodem zrušení ani rozdělení oddlužení. Pokud by podal insolvenční návrh jen jeden z manželů, byl bez dalšího projednáván samostatně.

⁴⁰ USNESENÍ VRCHNÍHO SOUDU V PRAZE SP. ZN. 3 VSPH 514/2010-A-13

6. Zprávy o hospodářské situaci dlužníka

Insolvenční správce je dle zákona povinen podávat soudu zprávu insolvenčnímu soudu jednou za 3 měsíce, pokud mu není v usnesení o schválení oddlužení uložen jiný časový interval. Praxe je velmi rozličná. Některé soudy požadují zprávu jedenkrát za měsíc, jiné v půlročních periodách, ale jsou již i tací průkopníci, že zprávu požadují pouze v případě nových okolností či neplnění podmínek schváleného oddlužení.

Insolvenční správce ve své zprávě uvede, kolik obdržel příjmů za uplynulé období, od jakých plátců a kolik uhradil věřitelům a kolik si ponechal na svoje hotové výdaje a odměnu. Krajský soud v Ostravě zavedl již jednotný formulář pro tuto zprávu, který se nazývá ZOPO a někteří soudci ostatních insolvenčních soudů jej již přebírají rovněž. Jedná se o přehlednou tabulku, ze které je patrné, jaké měl dlužník příjmy, jak s nimi bylo naloženo a jaká částka zůstala dlužníkovi na zabezpečení jeho potřeb. Některí soudci si tuto tabulku modifikují dle vlastních potřeb.

7. Zrušení oddlužení soudem a rozhodnutí o splnění oddlužení

Insolvenční soud zruší schválené oddlužení a zároveň rozhodne o tom, že dlužníkův úpadek bude řešen konkursem, pokud se zjistí, že:

- dlužník neplní podstatné povinnosti, které mu soud uložil v usnesení o schváleném způsobu oddlužení **nebo**
- ukáže se, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit **nebo**
- důsledku jednání dlužníka, které sám zavinil, vznikne dlužníku po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti, což je nejčastějším důvodem zatím, se kterým jsem se v praxi setkal. Protože dlužník například nehradí povinné pojištění za svoje vozidlo nebo havarijní pojištění a pojišťovna uplatní tento nárok proti majetkové podstatě a zjistí se, že se jedná o pohledávku, která je více než 30 dnů po splatnosti a dlužník nemá prostředky na to, aby ji uhradil **nebo**
- zrušení oddlužení soudem navrhne dlužník sám.

Takové rozhodnutí může insolvenční soud vydat jen dokud nevezme na vědomí splnění oddlužení. Než takové rozhodnutí vydá, tak musí nařídít jednání, ke kterému je předvolán dlužník, insolvenční správce a věřitelský orgán, pokud je ustanoven. Dále, v případě, že se jedná o zrušení oddlužení na návrh věřitele, tak předvolá věřitele, který zrušení oddlužení navrhl.

7.1 Splnění oddlužení

Pokud dlužník splní podmínky dané oddlužením, tzn. buď uhradí veškeré zjištěné pohledávky před uplynutím 60 měsíců, nebo po uplynutí doby trvání oddlužení tak podá soudu zprávu o splnění svého oddlužení. Insolvenční správce

rovněž vyrozumí soud o splnění oddlužení a předloží soudu k vyúčtování svoji odměnu a náklady. Soud vezme splnění dlužníkovou oddlužení na vědomí usnesením, ve kterém rozhodne i odměně IS a jeho hotových výdajích.

V případě, že dlužník splní řádně a v zákonem či soudem stanovených termínech všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, tak na jeho žádost soud vydá usnesení o osvobození od placení pohledávek, které byly zahrnuty do oddlužení a které nebyly dosud uspokojeny. Toto osvobození se vztahuje i na pohledávky věřitelů, kteří se měli přihlásit, ale neučinili tak i na pohledávky, ke kterým se v insolvenčním řízení nepřihlíželo. Jak jsem již uvedl, toto osvobození se vydává jen na návrh dlužníka a soud jej vydá po slyšení dlužníka.

Toto osvobození se vztahuje i na ručitele a jiné osoby, které by měly vůči dlužníku právo postihu. Znamená to tedy, že pokud dlužníkův ručitel plnil na pohledávku, kde byl ručitelem, tak osvobození ztrácí možnost uplatnění práva plnění, které plnil za dlužníka.

V případě, že zajištěný věřitel nepožádal v průběhu oddlužení o zpeněžení předmětu zajištění, tak mu zůstává dle ust. § 414 InsZ právo domáhat se uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění.

Velmi častou otázkou je, zda lze dosáhnout na osvobození od placení zbývajících závazků i v případě, že uspokojení věřitelů nedosáhne zákonem stanovenou hranici 30% nebo nedosáhne hranice, na které se věřitele s dlužníkem dohodli. I v takovém případě je možné osvobození přiznat dle ust. § 415 InsZ po slyšení dlužníka a insolvenčního správce. Dlužník zde musí prokázat, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku jím nezaviněných okolností. Dalším kritériem je i to, že částka, kterou věřitelé skutečně obdrželi, nesmí být nižší než částka, kterou by získali v případě, kdy by dlužníkův úpadek byl řešen konkursem.

8. Nepatrný konkurs a jeho specifika

Nepatrný konkurs je forma řešení dlužníkovu úpadku konkursem, která jeho rychlejší a hospodárnější formou. Tento institut byl integrován do zákona jako reakce na zvýšené množství úpadků fyzických osob a drobných podnikatelů. Tento institut jsem si vybral do této diplomové práce, protože pokud dlužník nesplní oddlužení, bude jeho úpadek řešen právě tímto institutem. Jak už vyplývá z názvu, o nepatrný konkurs se jedná, je-li dlužníkem fyzická osoba nepodnikatel nebo pokud celkový obrat dlužníka nepřesáhl za poslední účetní období částku 2 miliony korun českých. Další podmínkou je, že počet věřitelů, který nesmí přesáhnout číslo 50.

Rozhodnutí, zda se jedná o nepatrný konkurs je čistě na insolvenčním soudu. Insolvenční soud může rozhodnout, zda se jedná o nepatrný konkurs i bez návrhu. Takové rozhodnutí spojí s prohlášením konkursu nebo kdykoliv po prohlášení konkursu. Vyjdou-li najevo skutečnosti, že se nejedná o nepatrný konkurs, takové usnesení soud bez zbytečného odkladu zruší. Pokud tyto okolnosti zjistí insolvenční správce, tak upozorní soud, že dlužník tyto parametry nesplňuje.

Důležitost právní úpravy nepatrného konkursu (§ 314 a §315 InsZ), vidím především ve snaze, co nejvíce urychlit insolvenční řízení. V současné době se v České republice potýkáme s velkou přesyceností jednotlivých soudů a senátů. Takové úpravy tzv. menších řízeních jsou jen ku prospěchu. Nepatrný konkurs se liší od klasického konkursu v pár drobných odchylkách. Tyto odchylky může zvrátit rozhodnutí věřitelského výboru. Praxe je ovšem taková, že věřitelé se na tyto konkursy nedostavují a sám osobně neznám případ, kde by věřitelský výbor takové rozhodnutí zvrátil.

Místo klasického věřitelského výboru mohou věřitelé ustanovit zástupce věřitelů. Jak jsem psal výše, tyto menší insolvenční řízení se potýkají s nezájmem věřitelů. Ve většině řízení tedy funkci věřitelského výboru plní insolvenční soud. Další odchylkou je, že ke schválení vypořádání společného jmění manželů není nutné schválení insolvenčním soudem nebo věřitelským orgánem. Zánik společného jmění manželů je jedním z účinků prohlášení konkursu a je účinné zveřejněním usnesení o prohlášení konkursu.

V kapitole majetková podstata jsem se zmiňoval o nedobytných pohledávkách a o majetku, který není možné prodat. V případě řešení úpadku nepatrným konkursem insolvenční správce může tyto věci vyjmout z majetkové podstaty bez souhlasu insolvenčního soudu nebo věřitelského orgánu.

Lehce odlišné je i přezkumné jednání a závěr insolvenčního řízení. Při přezkumném jednání lze projednat i otázky, pro které by se jinak musela svolat schůze věřitelů. Při jednání o konečné zprávě a vyúčtování lze o včasných námitkách proti konečné zprávě nebo vyúčtování lze rozhodnout i bez nařízení jednání.⁴¹

Nejzajímavější se jeví úprava v § 315 odst. 2 InsZ. Tento paragraf ustanovuje, že je možné se odchýlit od zákona i v dalších případech. Pravděpodobně se budou opakovat, ale insolvenční zákon se snaží co nejrychleji uzavřít jednotlivá řízení. Odchýlení se od zákona tedy musí být v zájmu rychlosti a hospodárnosti věřitelů. Insolvenční zákon v tomto případě posiluje postavení věřitelů. Odchýlením od zákona nesmí vzniknout věřitelům žádná škoda a nemohou být i jinak poškozeni na svých právech.

⁴¹ ZÁKON č. 182/2006 Sb. O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON)§ 315 písm. b)

9. Oddlužení jako způsob řešení úpadku v SRN

9.1 Zvláštní typy německého insolvenčního řízení

- *Vlastní správa*

Dlužník může insolvenční soud požádat o tzv. vlastní správu. Dlužník je pod dohledem zvláštního správce. Dispoziční oprávnění s majetkem má nadále dlužník. Dlužník také sám uspokojuje pohledávky věřitelů. Průběh řízení se řídí insolvenčním řádem. Aby mohla být nařízena vlastní správa je nezbytný souhlas navrhovatele (pokud se jedná o věřitelský návrh). Věřitelé dlužníka rovněž nesmí být znevýhodněni než v jiných řešeních úpadku.

Může nastat situaci, kdy věřitelé mohou být znevýhodněni v průběhu insolvenčního řízení. V takovém případě může věřitel nebo zajištěný věřitel požádat o zrušení vlastní správy. O zrušení vlastní správy může požádat i sám dlužník. Rozhodnutí soudu musí být zveřejněno.

Před rozhodnutím o povolení vlastní správy musí dlužník zpracovat seznam věřitelů, seznam svého majetku a podat zprávu o hospodářské situaci.

- *Osvobození od dluhů – Rechtsschuldbefreiung*

Institut Rechtsschuldbefreiung je zvláštním institutem, který český právní řád nezná. Německý InsO ho upravuje ve své osmé části, § 286 - § 303 InsO. V České republice může být osvobozen od zbývajících dluhů pouze osoba, která projde oddlužením. V Německu může požádat o osvobození od dluhů každá fyzická osoba.⁴² Insolvenční soud upozorní takovou osobu na možnost podat žádost o osvobození od dluhů. Následně musí dlužník do dvou týdnů podat žádost. Dlužník se zavazuje, že po dobu šesti let bude zasílat na účet insolvenčního správce částku, kterou je možno postihnout exekucí.

⁴² § 286 a násl. InsO

Oproti České republice, kdy je možné exekuci nařídit i u dlužníka, který je v oddlužení, v Německu jsou návrhy na výkon rozhodnutí zamítány. Nesplní-li či porušuje-li dlužník podmínky osvobození od dluhů a je řízení zastaveno, mají věřitelé potom možnost uplatňovat svá práva dostupnými prostředky.

Insolvenční soud žádost zamítne za předpokladu, že dlužníkovi už taková žádost v uplynulých deseti letech byla zamítnuta nebo podal nepravdivé informace, příp. byl odsouzen za úmyslný trestný čin v insolvenčním řízení. O úspěchu žádosti rovněž rozhodují věřitelé, kteří ji mohou zamítnout. Automaticky insolvenční soud zamítne žádost dlužníka v případě, že v roce před podáním insolvenčního návrhu svým jednáním hrubě poškodil věřitele. V případě, že soud neshledá žádné překážky v povolení osvobození, ustanoví osobu správce. Správce může být jakákoliv vyhovující osoba. Osobu správce může navrhnout věřitel i dlužník. Správce získává na svůj účet zabavitelnou část mzdy dlužníka a přerozděluje ji jednou ročně mezi věřitele.

Hlavním rozdílem je délka trvání. V České republice je délka oddlužení omezena na 5 let, při *Rechtsschuldbefreiung* je délka 6 let. Podobně jako v tuzemském oddlužení i v Německu je dlužník povinen úzce spolupracovat s insolvenčním správcem. Dlužník je povinen si zajistit příjem, hlásit správci změnu ve svém životě (změna zaměstnavatele, narození dítěte, změna adresy). Věřitelé na svých schůzích mohou udělovat insolvenčnímu správci pokyny. Insolvenční správce má za úkol přerozdělovat splátky mezi věřitele podobně jako v České republice.

Porušením povinností by dlužník značně utrpěl. Jeho žádost o osvobození od dluhů by byla zamítnuta a nedostal by žádnou druhou šanci.

Splněním dlužnickových povinností v šestileté lhůtě soud nařídí jednání. Tohoto jednání se zúčastňuje insolvenční správce a dlužník. Věřitelé se mohou také zúčastnit, ale jejich účast je dobrovolná. Účast věřitelů na jednání je v jejich vlastním zájmu, neboť toto jednání je poslední možností věřitele, aby vznesly námitky proti osvobození od zbývajících dluhů. Nevznesou-li věřitelé námitky, insolvenční soud dlužníka osvobodí od zbývajících pohledávek. Toto osvobození je platné na všechny pohledávky i pohledávky věřitelů, kteří si řádně a včas nepřihlásili svoje oprávněné nároky. Výjimkou jsou pohledávky dlužníka, které vznikly protiprávním jednáním

dlužníka (peněžité tresty). Dlužník si rovněž může bezúročně půjčit na náklady insolvenčního řízení. I na tuto pohledávku se nevztahuje osvobození.

Další zvláštností tohoto institutu je, že v roční lhůtě po právní moci rozhodnutí o osvobození mohou věřitelé podat návrh na jeho zrušení. Tento návrh musí být podložen důkazy o dlužníkově úmyslném porušení povinností. Tyto povinnosti vyšly najevo v pozdější době, ale byly známy v době před rozhodnutím. O tomto návrhu rozhoduje soud, který nařídí jednání.

- ***Spotřebitelská insolvence***

I institut spotřebitelské insolvence má podobné znaky jako české oddlužení. Ale dle mého názoru se českému oddlužení přibližuje spíše institut osvobození od dluhů. Spotřebitelská insolvence totiž nemusí skončit osvobozením od dluhů. Toto řešení dlužníkovy úpadku se týká pouze fyzických osob – spotřebitelů a také náleží k tzv. menším řízením.

Právní úpravu spotřebitelské insolvence nalezneme v § 304 InsO a následující. Dlužník nesmí vyvíjet samostatnou hospodářskou činnost. Pokud ji přeci jenom v minulosti vyvíjel, závazky z ní musí být nepatrné. Dlužník nesmí mít také závazky z pracovněprávních vztahů. V odst. 2 najdeme další podmínku. Počet věřitelů nesmí překročit číslo 20.⁴³ Aktivní legitimaci k podání návrhu na spotřebitelskou insolvenční řízení má dlužník i věřitel.

Německá právní úprava považuje insolvenční řízení jako poslední možnost – „ultima ratio“. Zákon dává dlužníkovi možnost dohody se svými věřiteli. Mimosoudní vyrovnání totiž nezahluje soudy, které i v Německu musí čelit nápadu insolvenčních návrhů. V roce 2010 padl německý rekord v počtu vyhlášených bankrotů fyzických osob. Mimosoudní řešení situace je tedy v některých případech vhodné jak pro dlužníka, tak i pro věřitele. Soud musí ovšem potvrdit návrh na řešení dlužníkovy úpadku. Dlužník společně s věřiteli sestaví plán plnění svých závazků, který předloží soudu. Plán nesmí být starší než 6 měsíců. O plánu sestaví „vhodná“ osoba zprávu, kterou společně s plánem předloží soudu. Co se rozumí vhodnou osobou, nechává spolkový právní předpis na starost zemským

⁴³ Srov. § 304 InsO

právním předpisům. V některých spolkových zemích to tedy bude advokát, v jiných různé porady při finanční tísní.

Plán dlužníka na vyrovnání dluhů musí obsahovat přesnou výši splátek, které dlužník věřitelům uhradí a také termíny jejich splatnosti. Nestačí pouhá ochota dlužníka dohodnout se s věřiteli. Návrh může mít podobu splátkového kalendáře, v tom vidím jistou podobu s českým insolvenčním řízením. Věřitel, aby schválil plán, musí být seznámen se stavem dlužníkovy majetku a závazků. Věřitelé se musí na návrhu řešení dlužníkových problémů shodnout prostou většinou hlasů podle objemu pohledávek⁴⁴

V případě přijetí navrhovaného plánu dochází k právní fikci zpětvzetí insolvenčního návrhu dlužníka. Jak jsem uvedl výše i věřitel může podat insolvenční návrh. I přes tuto skutečnost dostane dlužník možnost sestavit svůj vlastní plán na řešení svojí situace. Potom platí stejná pravidla, jako by byl plán podán dlužníkem.

Dlužník, současně s podaným insolvenčním návrhem, musí podat návrh na osvobození od zbytku dluhů. Tento návrh není dlužníkovou povinností, nýbrž jeho možností. Pokud dlužník takový návrh nepodá, musí tento svůj záměr vysvětlit. V případě, že dlužník nepodá tento návrh vůbec, je poučen insolvenčním soudem a musí se ve lhůtě 2 týdnů k tomuto návrhu vyjádřit. Podobně jako v českém oddlužení je nutné přiložit soupis dlužníkovy majetku, seznam jeho dlužníků a seznam pohledávek. Všechny seznamy musí obsahovat formulaci, že jsou úplné a správné. Dlužník nadále musí předložit jako přílohu majetkové vztahy, které jsou důležité pro insolvenční řízení. V zákoně jsou výslovně vyjmenované takové skutečnosti, jako např. výživné a podobně. Pokud dlužník neposkytne tyto informace, insolvenční soud mu ustanoví měsíční lhůtu k doplnění. Dojde-li k marnému uplynutí lhůty, nastává fikce zpětvzetí insolvenčního návrhu.

Po přijetí insolvenčního návrhu a tohoto plánu soud obešle všechny známé věřitele dlužníka. Věřitelé se mohou ve lhůtě 3 měsíců vyjádřit k tomuto plánu a vznést námitky. Pokud v dané lhůtě se věřitelé nevyjádří, vstupuje tento plán v platnost a postupuje se dle § 794 odst. 1 číslo 1. ZpO.⁴⁵ Vzniknou-li věřitelům náklady během insolvenčního řízení nemohou je nárokovat vůči dlužníku.

⁴⁴ § 309 InsO

⁴⁵ § 308 ZpO

V případě, že věřitelé dlužníkův návrh nepřijali, nebo měli proti němu výhrady, tak soud zahájí spotřebitelské řízení. Toto řízení je vedeno jako zjednodušené řízení. Dojde k soupisu majetkové podstaty a na návrh správce dojde ke zpeněžení majetkové podstaty. Dlužník musí insolvenčnímu správci předat výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty, který je přerozdělí mezi zjištěné věřitele. O postupu ke zpeněžení majetkové podstaty musí být rozhodnuto v soudním řízení.

Po zpeněžení majetkové podstaty a uplynutí lhůty může insolvenční soud rozhodnout i o osvobození od zbývajících dluhů – Restschuldsbefreiung.

10. Komparace obou právních řádů

V následující kapitole se zaměřím na komparaci obou právních řádů. V první řadě je zapotřebí si uvědomit velkou rozlišnost v právních systémech obou zemí. V České republice máme jednotný druh insolvenčního řízení. Ačkoliv jsem na začátku této práce psal, že české a moravské insolvenční právo může být rozlišné, stále můžeme hovořit o jednotné právní úpravě.

Až pobytem ve Spolkové republice Německo jsem si uvědomil, jak významnou roli může hrát zemské právo v celoněmeckém systému. V tom vidím hlavní rozdíl mezi oběma právní řády. Může mít tento systém svoje nevýhody, ale na druhou stranu vidím i pozitiva, že spolkové země si mohou upravit svoji vlastní legislativu. Ta samozřejmě nemůže odporovat úpravě ve spolkových zákonech.

Česká právní úprava se inspirovala německou úpravou. Dle mého názoru bych se nebránil bližší inspiraci. S Německem máme velmi úzké vztahy a německých zkušeností bychom měli využívat. Už jen pohled na německý InsO ukazuje patrné rozdíly. V předmluvě k tištěnému vydání německého InsO je doplněna také historie úpadečného práva. Německé insolvenční právo vzhledem k historii má mnohem hlubší kořeny než to české. Zhruba po 30 letech po II. světové válce byl přijat významný kodex vztahující se k insolvenčnímu právu. Úprava samozřejmě dostala několik změn. Významnou změnu přinesl až rok 1999 a přijetí současného InsO. Samotný řád byl ovšem připraven již v roce 1994 a měl vstoupit v platnost v roce 1997.

10.1 Zjištění kladů a záporů obou právních řádů a jejich hodnocení

Z důvodů, které jsem použil výše, je velmi těžké posoudit klady a zápory obou právních předpisů. V mém hodnocení mi jako vítěz vyznívá spíše německá právní úprava. Nejdřív zhodnotím její klady. Úprava v Německu dává dlužníkům i věřitelům mnohem větší prostor. V německém insolvenčním právu je vidět snaha zbytečně neprotahovat insolvenční řízení. V čem vidím hlavní prostor pro zlepšení je

rychlost insolvenčního řízení. Ačkoliv od starší právní úpravy v ZKV se rychlost zlepšila, stále za ostatními státy v mnohém zaostáváme. V Německu je tomu naopak a insolvenční řízení je v průměru skončeno za rok.

Německá právní úprava celkově nabízí větší komplexnost. I možnost osvobození od dluhů u fyzických osob je velmi dobrá příležitost pro fyzické osoby.

Rovněž náročnost insolvenčního řízení v Německu je mnohem větší pro dlužníka. V České republice mi přijde tato úprava jako poněkud mírná. Samozřejmě je důležité hledět na různé případy i z lidského hlediska. Bohužel mi vlastní praxe ukázala, že v České republice se do finančních problémů dostala většina dlužníků vlastní vinou.

Oddlužení je pro dlužníky šance znovu vést normální život. Na jednu stranu je mi sympatické, když tuto šanci dostane rodina s dětmi, která se do těchto potíží dostala, např. úmrtím v rodině či nemocemi. Na druhou stranu je velká část dlužníků, která si vybavila byt, případně zajela na dovolenou a nyní jim stačí splatit 30% všech závazků. Z tohoto důvodu bych uvítal, aby insolvenční soudy více projevovaly zájem, jak se dlužník dostal do finančních problémů, aby i právní úprava reflektovala skutečné důvody úpadku. V České republice je tedy přístup k dlužníkům mnohem mírnější. Někteří soudci argumentují tím, že 5 let je dlouhá doba a nechtějí dlužníkům rušit oddlužení, protože dlužník může získat v brzké době lépe placenou práci. Ano, souhlasím, že přístup soudu by měl být lidský, ale pak tyto řízení zatěžují soudce. V Německu by takový přístup nebyl možný.

Nyní bych se zaměřil na zápory insolvenčního řízení v Německu. Pro Němce je typické množství formulářů, které je nutné vyplnit k insolvenčnímu návrhu. Tyto formuláře jsou volně k dispozici na internetu. Německé insolvenční řízení mi přijde více byrokratické (insolvenční návrh u soudu v Norimberku má včetně příloh 45 stran) než v České republice. I při pobytu v Bayreuthu mi přišla německá byrokracie neskutečná. Co je ovšem byrokratické pro Čecha, nemusí být pro Němce. Němci jsou proslulí svojí precizností, zda je to pravda, je téma pro jinou práci. Dle mého soudu jsou němečtí občané na tuto byrokracii zvyklí a z toho důvodu jim ani nepřijde, že by jejich systém byl náročný na byrokracii.

V českém insolvenčním řízení jsem nenašel žádný klad, který by německá úprava neměla. Jak jsem již psal, úprava oddlužení v Česku mi přijde jako šitá horkou jehlou. Nepřijde mi ani úplně šťastná úprava o insolvenčních správcích.

11. Návrhy na možnou úpravu problematiky de lege ferenda či zhodnocení stávající právní úpravy

V této kapitole se budu zabývat návrhy de lege ferenda. Některé svoje návrhy jsem již zmínil v ostatních částech svoji práce. Dle mého soudu by stálo za zvážení „numerus clausus“ u počtu insolvenčních správců. V současné době dle mého soudu začíná být již přebytek insolvenčních správců a jistě je lepší mít kvalitativně nižší počet dobře vzdělaných správců. Myslím, že nižší počet správců by byl krok správným směrem. Správci by získali i na vážnosti, ale zejména by se mohli profilovat jako odborné kanceláře.

V literatuře jsem se dočetl, že proběhla diskuze o možném přidělení institutu oddlužení soudům nižší instance (obvodním, okresním, Městskému soudu v Brně). S tímto krokem bych v žádném případě nesouhlasil. Vznikly by pouze další problémy a soudci u těchto soudů by museli projít dalším školením. Navíc nápad případů je na jednotlivé soudy obrovský, a pokud by jim ještě přibýlo oddlužení, došlo by k zbytečnému zdržení řízení.

V českém insolvenčním řádu bych naopak podobně jako v Německu zavedl delší interval na zasilání splátek věřitelům např. jednou ročně nebo jednou za půl roku. Věřitelům se většinou neposílají závratné částky a myslím, že velkým bankám a ostatním subjektům by rovněž ulehčilo zasilání peněz v delších intervalech než po stokorunách měsíčně. I pro kancelář insolvenčního správce je velmi náročná administrativa s měsíčním zasiláním splátek. Některé soudy také do usnesení dávají možnost v případě skutečně nízkých splátek, aby insolvenční správce zasílal v delším intervalu. Uvítal bych zákonnou úpravu.

Dalším námětem pro úpravu bych viděl v možnosti sankce pro dlužníka, který nespolupracuje s insolvenčním správcem. Z vlastní zkušenosti vím, že je komunikace s dlužníky velmi obtížná a dle názoru některých dlužníků je insolvenční správce jejich zaměstnancem, protože si ho „platí“. To samozřejmě není pravda, odměnou insolvenčních správců se zkracuje plnění věřitelů nikoliv dlužníková mzda. Bohužel nesčetněkrát používají dlužníci v komunikaci s kanceláří insolvenčního správce vulgární výrazy a zvýšený hlas a žádná sankce jim nehrozí.

V současné době je ve sněmovně návrh novely insolvenčního zákona. Tato novela reaguje na přijetí nového občanského zákoníku. Tento návrh prošel prvním čtením dne 19. 3. 2013. Ústavněprávní výbor sněmovny jej zatím ještě neprojednal.

12. Novela insolvenčního zákona

V současné době je ve sněmovně návrh novely insolvenčního zákona. Tato novela reaguje na přijetí nového občanského zákoníku. V místech, kde insolvenční zákon odkazuje na občanský zákoník, jsou již uvedena nová čísla paragrafů. Tento návrh prošel prvním čtením v poslanecké sněmovně dne 19. 3. 2013. Ústavněprávní výbor sněmovny novelu ke dni odevzdání této práce zatím ještě neprojednal. Zaměřím se především na změny, které se týkají institutu oddlužení.

Velkou změnou je změna v určení základních pojmů, kdy se slovo „závazky“ nahrazuje slovem „dluhy“.

Změnou, která je dle mého soudu ku prospěchu věci, je změna v ustanovení insolvenčních správců. Insolvenční správce dlužníka při povolení oddlužení bude vybrán ze seznamu správců, kteří mají sídlo v obvodu okresního soudu, který je obecným soudem dlužníka. Tato možnost umožní dlužníkovi bližší kontakt se svým správcem, jelikož sídlo insolvenčního správce bude v blízkosti dlužníkovy bydliště.

Jak jsem již zmínil, věřitelé se v zásadě nedostavují při řešení úpadku oddlužením na schůze věřitelů. Změnou tedy bude možnost odvolat insolvenčního správce při schůzi věřitelů většinou hlasů přítomných věřitelů, nikoliv nejméně polovinou všech hlasů. Touto možností dává zákonodárce možnost většího zapojení věřitelů, kteří mají zájem na průběhu insolvenčního řízení. Odvolanému insolvenčnímu správci náleží odměna.⁴⁶ Tato změna je předmětem velké kritiky ze strany insolvenčních správců.

Posílení postavení věřitelů ještě více zvýrazňuje přidání věty do § 48 odst. 1 InsZ, která umožňuje na první schůze věřitelů rozhodnout o způsobu řešení úpadku, nebylo-li rozhodnuto soudem.

Do § 56 připravované novely InsZ je vložen odstavec: Je-li způsobem řešení úpadku nepatrný konkurs nebo oddlužení, není volba věřitelského výboru povinná.⁴⁷ Vzhledem k tomu, že většinou funkci věřitelského orgánu při oddluženích vykonává soud, je tato úprava pochopitelná.

⁴⁶ § 29 odst. 1 připravované novely InsZ

⁴⁷ § 56 odst. 3. připravované novely InsZ

Dle § 136 odst. 3 připravované novely InsZ, je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno i rozhodnutí o povolení oddlužení je lhůta k přihlášení pohledávek 30 dnů.

Novela by také měla jasněji definovat osoby, které mohou podat insolvenční návrh. V současné době může insolvenční návrh na povolení oddlužení podat právnická či fyzická osoba, která není podnikatelem. V připravované novele jsou hned dvě varianty upravení § 389 InsZ. První je kratší a umožňuje oddlužení u dlužníka, který není považován za podnikatele a nemá dluhy z podnikání. V praxi ovšem soudy povolují oddlužení u dlužníků, kteří mají dluhy z podnikání.

Druhá varianta je více rozpracovaná. Umožňuje oddlužení u dlužníka, který má dluhy z podnikání se souhlasem věřitelů.

Dlužník musí připojit k insolvenčnímu návrhu i listiny. Tyto listiny zůstávají stejné jako ve stávající úpravě. Pokud věřitel netrvá na plnění zákonné hranice 30% dluhů, dlužník musí připojit spolu s návrhem i hodnotu nejnižšího plnění. Odst. 3 § 392 připravované novely si vytváří půdu pro společné řízení manželů, které dosud nebylo upraveno:

Není-li dále stanoveno jinak, podpis dlužníkova manžela na návrhu na povolení oddlužení se nevyžaduje. Jsou-li zde osoby ochotné poskytnout dlužníkovi za účelem splnění oddlužení dar nebo mu po dobu trvání oddlužení platit pravidelné peněžní dávky, připojí dlužník k návrhu na povolení oddlužení i písemnou darovací smlouvu nebo smlouvu o důchodu; podpisy těchto osob na smlouvách musí být úředně ověřeny.⁴⁸

Nejdůležitější změnou pro institut oddlužení je vložení § 394a – Společný návrh manželů na povolení oddlužení. Manželé, z nichž každý je osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení mohou podat návrh společně. Rozhodné přitom je, zda jsou manželé v době, kdy insolvenční návrh obdrží soud.⁴⁹

Manželé musí výslovně prohlásit, že souhlasí s tím, aby všichni jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové považován za

⁴⁸ § 392 odst. 3 připravované novely InsZ

⁴⁹ § 394a odst. 1 připravované novely InsZ

majetek ve společném jmění manželů. Podpisy obou manželů musí být úředně ověřeny.⁵⁰

Manželé, kteří podali společný návrh na povolení oddlužení, mají po dobu trvání insolvenčního řízení o tomto návrhu a po dobu trvání účinků oddlužení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka.⁵¹

Úpravu společného jmění manželů samozřejmě vítám, z mého pohledu, ale neřeší všechny problémy spjaté s oddlužením manželů. Pořád si pokládám otázku, zda z tohoto výkladu postačuje uhrazení 30% všech dluhů manželů nebo 30% společných dluhů obou manželů. Myslím, že tato skutečnost je nedotažená. Vzhledem k tomu, že zákon manžely považuje za jednoho dlužníka, se domnívám, že insolvenčnímu správci bude náležet jedna odměna.

Novou úpravu vztahující se k oddlužení manželů nalezneme také v § 408 nově připravované novely InsZ. Všechny majetek ve společném jmění manželů se od okamžiků účinků schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považuje za majetek náležející do majetkové podstaty.

Zákonodárci rovněž upravily možnosti zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. V § 395 odst. 2 InsZ bude nově znít: Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení.⁵² S touto úpravou lze souhlasit, neboť základem úspěšného průběhu insolvenčního řízení je spolupráce dlužníka s insolvenčním soudem a insolvenčním správcem. Za jeho ledabylý postup by měla následovat sankce. S čím naopak velmi nesouhlasím, je vypuštění odst. 3 § 395 InsZ, který poukazoval na nepoctivý záměr dlužníka a neumožňoval osobám, které byly trestány v uplynulých 5 letech pro majetkovou trestnou činnost a trestné činy hospodářské povahy. Dle mého názoru je oddlužení institutem, který by měl dát druhou šanci lidem, kteří se dostali do potíží, nikoliv pro nenechavce, kteří sledují nějaký cíl. Čistě hypoteticky tedy může případný dlužník způsobit značnou hospodářskou škodu, a poté se v klidu oddlužit. Vynechání tohoto paragrafu není dobrý nápad.

⁵⁰ § 394a odst. 2 připravované novely InsZ

⁵¹ § 394a odst. 3 připravované novely InsZ

⁵² § 395 odst 2 připravované novely InsZ

I v rozhodnutí o povolení oddlužení jsou patrné změny. V případě pochybností, zda dlužník je oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, bude oddlužení povoleno a oprávněnost tohoto rozhodnutí přezkoumá svolaná schůze věřitelů. Oddlužení nebude povoleno do doby, než dlužník předloží seznam dluhů a seznam majetku.

Za § 397 připravované novely InsZ je vložen § 397a, který umožňuje insolvenčnímu správci v oddlužení přiměřeně aplikovat § 253 až § 260 InsZ. Toto ustanovení se pravděpodobně použije při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

Dle novely se bude moci nechat na svoje nebezpečí zastoupit na schůzi věřitelů jinou osobou. Toto ustanovení neplatí, žádá-li soud osobní přítomnost správce.

Věřitelé, kteří se zúčastní schůze věřitelů, mají možnost hlasovat o způsobu oddlužení. Nezáská-li ani jeden návrh potřebnou většinu hlasů, rozhodne soud. V novém znění již nebude rozhodovat ve lhůtě 15 dnů, nýbrž v usnesení o schválení oddlužení. Věřitelé také mohou uplatnit při hlasování o způsobu přijetí oddlužení námitky. Nově byla vložena věta: Platí, že věřitelé, kteří včas neuplatnili námitky podle věty první, souhlasí s oddlužením bez zřetele k tomu, zda dlužník má dluhy z podnikání.⁵³

Dispoziční oprávnění s majetkem po schválení oddlužení přenechává nová úprava dlužníku. Exekuce nebo výkon rozhodnutí mohou být nařízeny, jejich provedení je možné pouze pokud se jedná o pohledávky, které nemají být uspokojeny při oddlužení a současně vzniknou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení. V případě, že dlužník získá po nastání účinků schválení oddlužení majetek z příjmů, které nepodléhají oddlužení, platí obdobná úprava. Výkon rozhodnutí či exekuci je opět možné nařídit pouze na pohledávky nepodléhající oddlužení. V praxi je téměř nemožné, aby dlužník z nezabavitelné části mzdy získal nějaký hodnotný majetek.

Další změnu vítám. Pokud zákon bude schválen v této podobě, bude možné zastoupení insolvenčního správce při přezkumném jednání jinou osobou. Většina oddlužení jsou drobné případy a přezkumné jednání u tohoto typu řízení by měl zvládnout koncipient případně jiný zaměstnanec kanceláře insolvenčního správce.

⁵³ § 405 odst. 2 připravované novely InsZ

Insolvenční správce by se poté mohl soustředit na složitější případy a osoby, které by se zúčastnili těchto drobných jednání, by získaly potřebnou praxi pro svoje další vzdělávání. Soud ovšem může požadovat osobní přítomnost správce.

V případě, že dlužník po schválení oddlužení získá darem, dědictvím a z neúčinného právního kroku majetkové hodnoty. Musí je vydat insolvenčnímu správci, který jej zpeněží a použije jako mimořádnou splátku nad rámec splátkového kalendáře. Podobně bude postupovat v případě, že dlužník zatají majetek, který neuvedl v seznamu majetku.⁵⁴

Dlužník má povinnost k 15. lednu a k 15. červenci předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému orgánu zprávu o svých příjmech za uplynulých 6 měsíců. Nově bude podávat zprávu k 15. březnu a k 15. září, jiný půlroční termín může určit insolvenční soud.

Právní jednání, kterým dlužník za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře odmítne přijetí daru nebo dědictví anebo se dědictví vzdá bez souhlasu insolvenčního správce, je neplatné. Totéž platí, jestliže dlužník uzavře bez souhlasu insolvenčního správce dohodu o vypořádání dědictví, podle které má z dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl, nebo pokud se dlužník zřekne bez souhlasu insolvenčního správce dědického práva.⁵⁵ Dlužník by v případě odmítnutí majetkové hodnoty krátil věřitele i s touto úpravou musím souhlasit.

Drobné změny zaznamenala také úprava zrušeného oddlužení. Schválené oddlužení bude zrušeno a dlužníkův úpadek bude řešen konkursem také tehdy, vyjdou-li najevo skutečnosti, na jejich základě lze předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr dlužníka.⁵⁶

Novela je tedy poměrně rozsáhlá a nabízí spousty úprav v institutu oddlužení i samotném insolvenčním zákoně a i touto novelou se potvrzuje můj právní názor, který jsem vyslovil v předchozích částech této práce: Současná právní úprava oddlužení v České republice je nevyhovující. Především citelně chyběl institut společného oddlužení manželů. Tato novela je v současné době ve sněmovně. Zda bude skutečně přijata v tomto znění, je otázka pro nadcházející měsíce.

⁵⁴ § 412 odst. 1 písm. b) nově připravované novely InsZ

⁵⁵ § 412 odst. 3 nově připravované novely InsZ

⁵⁶ § 418 odst. 2 nově připravované novely InsZ

13. Závěr

Závěrem bych chtěl uvést, že doufám, že se mi povedla komparace obou právních řádů. Již několikrát jsem vyzdvihl německý právní řád a i po napsání této práci mám pocit, že historicky se český insolvenční řád nemůže konkurovat tomu německému. Snažil jsem se vyhodnotit oba právní řády a zhodnotit jejich klady a

zápory. Svoji práci jsem rozdělil na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsem snažil představit oba právní řády a historii jejich vzniku. V části praktické jsem se snažil ukázat příklad podání typického insolvenčního návrhu. Rovněž jsem zanalyzoval data o počtu oddlužení získané z webu www.justice.cz a snažil jsem se je zhodnotit z vlastního pohledu.

13.1 Výsledky práce s uvedením získaných poznatků, potvrzení nebo zamítnutí vlastní hypotézy

V úvodu této práce jsem vyslovil myšlenku, že insolvenční řízení v Česku je silně ovlivněno tím německým. To je samozřejmě z části pravda, ale najdeme spousty výkladových pojmů, které jsou českému právu cizí. Takže jsem si potvrdil německý vliv, ale očekával jsem ho vyšší. Nejvíce jsem byl zaskočen absencí oddlužení, jak ho známe v Česku. A také jsem uvedl, že německé insolvenčního právo pravděpodobně v oblasti insolvenčního řízení u fyzických osob bude mít přeci jenom více komplexnější podobu. Po přečtení obou zákonů musím uznat fakt, že možnosti insolvenčního řízení u fyzických osob jsou v Německu širší. Už jenom možnosti zbavení se dluhů u fyzických osob jsou více variabilní než Česku.

Rovněž bych uvítal zavedení některých institutů, které české oddlužení nezná. Více o těchto úvahách se zmíním v úvahách de lege ferenda.

I rychlost německého insolvenčního řízení mne nepřekvapila, spíš si myslím, že organizace českého insolvenčního řízení by se mohla zlepšit, ale uvědomuji si, že lehkou se věci píše na papír a v praxi mohou vypadat jinak.

V rámci výzkumné části své práce na statistiky oddlužení v České republice. Výsledná čísla jsem v některých případech očekával. Nebyl jsem překvapen, že nejvyšší nápad oddlužení je u Krajského soudu v Ostravě. Myslel jsem, že nápad u Krajského soudu v Ústí nad Labem bude podobný jako v Ostravě. Čím jsem byl zaskočen, bylo zjištění, že třetí nejvyšší počet oddlužení byl v roce 2010 u Krajského soudu v Hradci Králové, resp. v roce 2012 u Krajského soudu v Plzni. V rámci vlastní praxe totiž vím, že doba mezi povolením oddlužení a schválením oddlužení u

insolvenčního soudu v Hradci Králové je poměrně hodně dlouhá. Z tohoto důvodu jsem byl překvapen, že je v Hradci Králové takový nápad. Stejně tak jsem nečekal, že na třetím místě v počtu oddlužení v roce 2012 bude plzeňský krajský soud.

Očekával jsem rovněž nárůst insolvenčních řízení. Jak jsem již uvedl, o oddlužení se začalo více hovořit, dostalo se sdělovacích prostředků, vzniklo mnoho internetových portálů a různých poraden při finanční tísní. O kvalitách a aktivitách některých osob jsem se již také zmínil, bohužel je velice obtížné podobné aktivity vymítit. Osobně si myslím, že počet insolvenčních řízení bude stoupat. Obávám se, že ekonomická recese ještě neskončila a také finanční gramotnost některých obyvatel České republiky, zejména v problémových okresech není na vysoké úrovni. Hlavní boom oddlužení nastal v loňském roce, v tom letošním očekávám podobná čísla.

13.2 Vylíčení argumentů, o které se závěr opírá a uvedení pramenů, ze kterých bylo čerpáno

Argumenty, pro které svá předchozí tvrzení opírám, ze stávající praxe, kdy můžu porovnat práci tří krajských soudů. Jak jsem již uvedl, nejlepší organizace práce mi přijde v Ústí nad Labem. Komparaci právních řádů jsem provedl především dle svého vlastního názoru na danou problematiku. Hlavními prameny této práce byly především právnické učebnice a odborná literatura a také zákony. Rovněž jsem v rámci své činnosti navštívil mnoho seminářů insolvenčních soudců, mimo jiné dr. Maršíkové a dr. Bednáře, které byly zaměřeny výhradně na problematiku oddlužení.

Za nejpodstatnější výsledek své práce považuji zjištění, že stále platí to, že insolvenční řízení je zdlouhavější než v Německu. Je to ovlivněno řadou faktorů. Po provedené analýze se domnívám, že by mohlo být řešením pokračovat v koncepci povinných formulářů a to nejen pro dlužníka a věřitele, ale i pro insolvenční správce. Zavedením formulářů na listy seznamu přihlášených pohledávek by došlo k zjednodušení kontroly ze strany soudu a zároveň pro věřitele by se staly tyto seznamy jednoduše přehlednými. Dále zavedení jednotného soupisu majetkové podstaty či zavedení vypracování splátkového kalendáře, který vychází ze seznamu a jeho elektronické zasílání soudu by výrazně přispělo ke zrychlení soudního řízení.

Německou literaturu jsem si přivezl ze studijního pobytu. Případné změny jsem si dohledal na internetu.

14. Seznam použitých zdrojů

Literatura:

BĚLOHLÁVEK, A.J.: Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář. C.H. Beck 2010

BŘEZINOVÁ, H.: Ekonomické aspekty insolvenčního zákona, Bova Polygon 2009

BUREŠ, J. – DRÁPAL, L. – KRČMÁŘ, Z. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář – I. díl. 7.vyd. Praha : C.H. Beck, 2001. 1042 s. ISBN 80-7179-378-7.

DADAM, A. – KOZÁK, J. - ,PACHL, L. – BUDÍN, P.: Insolvenční zákon, Nařízení Rady ES o úpadkovém řízení a předpisy související, ASPI (Wolters Kluwer) 2009

DAVID, L.,IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kolektiv.: Občanský soudní řád, soudní řád správní a související předpisy, ASPI 2009. 2056s. ISBN 978-80-7357-460-4

DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol.: Občanský soudní řád, komentář, C.H.Beck, Praha 2009. 3392s. ISBN 978-80-7400-107-9

ELIÁŠ, K. – BARTOŠÍKOVÁ, M. – POKORNÁ, J. a kol. : Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. 3.vyd. Praha : C.H. Beck, 2001. 616 s. ISBN 80 -7179 -355 -8.

ELIÁŠ, K. a kol.: Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 2. Svazek. Praha : Linde, 2008. S. ISBN 978-80=7201-7

HÁSOVÁ, J., MORAVEC T.,,: Insolvenční řízení. 1.vyd. Praha :C.H.BECK, 2013. 280 s. ISBN 978-80-7400-459-9.

HLAVSA, P.: Občanský soud řád, Linde Praha 2008. 648s. ISBN 978-80-7201-706-5

HOLOUŠOVÁ, D. a kol. : Jak psát diplomové a závěrečné práce, 2.vydání, Olomouc : Univerzita Palackého, 1999. 110 s. ISBN 80-7067-841-0.

JEHLIČKA, O. – ŠVESTKA, J. – ŠKÁROVÁ, M. – SPÁČIL, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 1465 s. ISBN 80-7179-486-4.

KNAPP, V.: Vědecká propedeutika, PrF KU Bratislava 1993

KOTOUČOVÁ, J.: Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), C.H.Beck 2008

KUBÁTOVÁ, H., ŠIMEK, D. : Od abstraktu do závěrečné práce: jak napsat diplomovou práci ve společenských a humanitních oborech: praktická příručka, 4.přepřacované vydání, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 90 s. ISBN 978-80-244-1589-5

KUČERA, F.: Insolvenční zákon - zákony s judikaturou, C.H.Beck 2010

KUČERA, F.: Insolvenční zákon s judikaturou a souvisejícími předpisy, C.H. Beck 2009

LISSE, L.: Insolvenční právo, Vysoká škola finanční a správní 2007

MARŠÍKOVÁ, J.: Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele, 2. aktualizované vydání, Linde Praha

MAZANEC, M.: Občanský soud řád s judikaturou, C.H. Beck Praha 2004

RICHTER, T.: Insolvenční právo, 1. vydání Praha ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 472 s.

SCHELLEOVÁ, I. – SCHELL, K.: K novelizacím insolvenčního zákona. In: Právní a ekonomické problémy současnosti X. Ostrava, KEY Publishing 2009,

SIXTA, J.: Jak napsat a obhájit bakalářskou práci, 1.vydání, Mladá Boleslav: Škoda Auto Vysoká škola, 2004. 118 s. ISBN 80-239-4117-8

ŠANDEROVÁ, J.: Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky, 1.vydání, Praha, Sociologické nakladatelství, 2005. ISBN 80-86429-40-3

ŠKÁROVÁ, M.a kol.: Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou, 4.vydání, Linde Praha, 2009. 1262s. ISBN 978-80-7201-769-0

ŠTENGLOVÁ, I. – PLÍVA, S. – TOMSA, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 12.vydání. C.H.Beck : Praha, 2009. 1375 s. ISBN 978-80-7400-055-3

URFUS, V.: - Vznik a počátky konkursního práva v Čechách. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1960.

WINTEROVÁ, A. et al.: Civilní právo procesní. Vysokoškolská učebnice. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2008

WINTEROVÁ, A.: Civilní právo procesní, 6.vydání, Linde Praha, 2011. 711s. ISBN 978-80-7201-842-0

ZELENKA, J. a kolektiv.: Insolvenční zákon, LINDE Praha a.s. 2007

ZELENKA J., MARŠÍKOVÁ J.: Zákon o konkursu a vyrovnání: Komentář. 2. podstatně přepracované a doplněné vyd. Praha: Nakladatelství Linde Praha a.s, 2002. ISBN 80-7201-323-8

Cizojazyčná literatura:

BORK, R. - Einführung in das Insolvenzrecht, Tübingen, Mohr Siebeck, 2012, ISBN: 978-3-16-152199-7

HAARMAYER, H. - Insolvenzrecht, Stuttgart, Kohlhammer, 2012, ISBN: 978-3-17-022564-0

KRAMER, R. – Insolvenzrecht, Wiesbaden, Springer Gabler, 2012, ISBN: 978-3-658-00025-7

PALANDT, O. Bürgerliches Gesetzbuch. Kommentar. 66. Auflage. München : C.H. Beck, 2007. ISBN 978-3406-552-663.

SMID, S. - Handbuch Insolvenzrecht, 6., neu bearb. Aufl.,Berlin 2012, ISBN: 978-3-11-027097-6

Odborné časopisy:

Bulletin advokacie – speciální číslo věnované insolvenčnímu právu 1-2/2013

SKŘIVÁNKOVÁ, K. - Konkursní noviny 8. 12. 2010 – Krátký exkurs do německého insolvenčního práva

Nálezy ÚS:

Nález pléna ÚS 42/08 ze dne 21. 4. 2009

Nález pléna ÚS 19/09 ze dne 27. 7. 2010

Zákony České republiky:

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

Zákon č. 531/1993 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících

Výkladové stanovisko č. 4 ze zasedání expertní pracovní skupiny pro insolvenční právo ze dne 7. 12. 2010

Připravovaná novela zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

Zákony Spolkové republiky Německo:

BGB: BürgerlichesGesetzbuch

InsO: Insolvenzordnung

ZpO: Zivilprozessordnung

Judikatura:

- Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. MSPH 91 INS 7069/2010, 3VSPH 638/2010-A-11 ze dne 26. 1. 2011
- Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. MSPH 91INS 7069/2010, 3VSPH 638/2010-A-11 ze dne 26. 1. 2011
- Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 325/2011-B
- Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 714/2010-B-19
- Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 514/2010-A-13

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3963/2011
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 3845/2011
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2007, sp.zn. 29 Odo 12/2005

15. Resumé

The topic of this thesis was the evaluation of the current legal provisions of the institute of debt relief in the Czech Republic and the Federal Republic of Germany. This thesis is divided into the theoretical and practical parts. The main aim of the thesis was to objectively assess the pluses and minuses of both legal provisions. The Czech legal provisions are strongly influenced by the German ones. Both legal provisions were at first analysed and then evaluated. The institute of debt relief is, however, in both legal provisions different. I analysed both of them from the point of view of their contents and then I also tried to add my own considerations *de lege ferenda*. I expressed an opinion that the German legal provisions are more complexly elaborated. The current legal provisions of the debt relief in the Czech Republic would, in my opinion, need revision, since there is so much judicature which completes these provisions. This opinion is also supported by the fact that there are a lot of new insolvency proposals, which brings an increase in work of the juridical institutions and their overload with work in problem regions. I compiled the thesis especially from the practical point of view, I tried to use my experience gained within my activity in an insolvency trustee's office. My aim was to show the whole procedure of the insolvency proceedings. Primarily, I also wanted to show the insolvency trustee's work and the difficulties of their work and also the procedure of the creditors within the debt relief proceedings.

In the practical part I elaborated the insolvency proposal from the point of view of the debtor. I created a fictitious debtor, a fictitious creditor and I elaborated a proposal in accordance with the Insolvency Act. In the second part I presented the statistics of the debt relief proceedings in the Czech Republic and I tried to show the sharp increase in insolvency proceedings between the years 2010 and 2012. I gained the data from freely accessible sources; I carried out the analysis with unsurprising results which are presented in the thesis.

As was supposed the highest number of the debt relief proceedings is at the Regional Courts in Ostrava and the Regional Court in Ústí nad Labem. On the contrary, I was surprised by a high number of the proceedings in Pilsen and Hradec Králové. In my opinion, the increasing trend in the insolvency proceedings will continue also in this year. The main cause, I would say, will not be the economic recession which is in progress but especially the attempt of the employers to minimize the costs, which will result in reduction of jobs and in increase of dismissed employees.

In general the thesis is outlined in such a way that it presents the overall survey of the debt relief proceedings as a form of the bankruptcy resolution of the debtor who is a natural person and is not a business person, or is a legal person established for different reasons than carrying out business. The aim of the thesis which was set was to give the readers of this thesis more details on the debt relief from the practical point of view and to help them to understand the debt relief as an institute which has a significant social impact.

16. Přílohy

- Příloha č. 1 – německý insolvenční návrh na povolení oddlužení
- Příloha č. 2 – zpracovaný český insolvenční návrh v rámci výzkumné části práce
- Příloha č. 3 – statistika oddlužení v letech 2010 a 2012

1	Antrag auf Eröffnung des Insolvenzverfahrens (§ 305 InsO) des / der	Vorname und Name
	Straße und Hausnummer	
	Postleitzahl und Ort	
	Telefon tagsüber	
	Verfahrensbevollmächtigte(r)	

2	An das Amtsgericht – Insolvenzgericht – in _____
----------	--

3	I. Eröffnungsantrag	Ich stelle den Antrag, über mein Vermögen das Insolvenzverfahren zu eröffnen . Nach meinen Vermögens- und Einkommensverhältnissen bin ich nicht in der Lage, meine bestehenden Zahlungspflichten, die bereits fällig sind oder in absehbarer Zeit fällig werden, zu erfüllen.
----------	--------------------------------	--

4	II. Restschuldbefreiungsantrag	☐ Ich stelle den Antrag auf Restschuldbefreiung (§ 287 InsO).	☐ Restschuldbefreiung wird nicht beantragt.
----------	---	---	---

5	III. Anlagen	Personalbogen (Anlage 1) ☒ Bescheinigung über das Scheitern des außergerichtlichen Einigungsversuchs mit außergerichtlichem Plan (Anlage 2) ☒ Gründe für das Scheitern des außergerichtlichen Plans (Anlage 2 A) ☒ Abtretungserklärung nach § 287 Abs. 2 InsO (Anlage 3) ☐ Erklärung zur Abkürzung der Wohlverhaltensperiode (Anlage 3 A) ☐ Vermögensübersicht (Anlage 4) ☒ Vermögensverzeichnis mit den darin genannten Ergänzungsblättern (Anlage 5) ☒ Gläubiger- und Forderungsverzeichnis (Anlage 6) ☒ Schuldenbereinigungsplan für das gerichtliche Verfahren: Allgemeiner Teil (Anlage 7) ☒ Besonderer Teil – Musterplan mit Einmalzahlung/festen Raten (Anlage 7 A) ☐ oder Besonderer Teil – Musterplan mit flexiblen Raten (Anlage 7 A) ☐ oder Besonderer Teil – Plan mit sonstigem Inhalt (Anlage 7 A) ☐ Besonderer Teil – Ergänzende Regelungen (Anlage 7 B) ☒ Erläuterungen zur vorgeschlagenen Schuldenbereinigung (Anlage 7 C) ☐ Sonstige: _____ ☐ _____
----------	-------------------------	--

6	IV. Auskunfts- und Mitwirkungspflichten	Als Schuldner bin ich gesetzlich verpflichtet, dem Insolvenzgericht über alle das Verfahren betreffenden Verhältnisse vollständig und wahrheitsgemäß Auskunft zu erteilen, insbesondere auch jede Auskunft, die zur Entscheidung über meine Anträge erforderlich ist (§§ 20, 97 InsO). Können solche Auskünfte durch Dritte, insbesondere durch Banken und Sparkassen, sonstige Kreditinstitute, Versicherungsgesellschaften, Sozial- und Finanzbehörden, Sozialversicherungsträger, Rechtsanwälte, Notare, Steuerberater und Wirtschaftsprüfer erteilt werden, so obliegt es mir, auf Verlangen des Gerichts alle Personen und Stellen, die Auskunft über meine Vermögensverhältnisse geben können, von ihrer Pflicht zur Verschwiegenheit zu befreien.
----------	--	---

7	_____ (Ort, Datum)	_____ (Unterschrift)
----------	--------------------	----------------------

NÁVRH NA POVOLENÍ ODDLUŽENÍ

Soud Spis. značka /

Dlužník

01 Fyzická osoba 02 Právnícká osoba Státní příslušnost^{II}

Osobní údaje	Příjmení:	Němec	Jméno:	Karel
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	Ing.
	Datum narození: ^{III}		Rodné číslo:	740512/3456
Bydliště/sídlo	Obec:	Plzeň - město	PSČ:	301 00
	Ulice:	Svatoslavova	Č.p.:	31
	Stát:	Česká republika	Osobní stav:	
	03 Korespondenční adresa ^{IV} ☐			

Elektronická adresa: Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb:

Osoba oprávněná jednat za dlužníka

04 Fyzická osoba 05 Právnícká osoba ne

06 Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení

ano ne

Z důvodu zde uvedených navrhuji, aby soud rozhodl o

úpadku hrozícím úpadku

dlužníka a zároveň rozhodl o povolení oddlužení.

Popis rozhodujících skutečností osvědčujících úpadek/hrozící úpadek:

Mám celkem 7 pohledávek u 7 věřitelů. Celková výše pohledávek činí 2.176.000,- Kč. Všechny pohledávky jsou nezajištěné majetkem dlužníka. Všechny tyto závazky jsou po lhůtě splatnosti. Dvě pohledávky jsou vykonatelné. Můj čistý měsíční příjem činí 23.000,- Kč. Celkové měsíční splátka je 25.000,- Kč. Naplňuji zákonné předpoklady a nacházím se v úpadku.

07 Návrh na povolení oddlužení je podáván po podání insolvenčního návrhu věřitele

ano ne

08 Navrhovaný způsob oddlužení

Zpeněžením majetkové podstaty:

Plněním splátkového kalendáře:

Dlužník nenavrhuje způsob oddlužení:

09 Podrobný popis okolností, z nichž lze usuzovat na výši hodnoty plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé dlužníka

Celková výše pohledávek činí 876.000,- Kč. Můj měsíční příjem od zaměstnavatele společnosti ŠRODA POWER, a.s., se sídlem Plzeň, PSČ 301 00, Bezručova 32. Můj čistý příjem činí 23.000,- Kč. Jsem rozvedený. Mám 2 vyživovací povinnosti,

k dceři Adéle Němcové, nar. 23.5.2000 a k dceři Adrianě Němcové, nar. 31.12.2004. Měsíční splátka pro oddlužení činí 13.903,- Kč, tj. za 5 let částka 834.180,- Kč. Po odečtení odměny insolvenčního správce ve výši 65.340,- Kč a výživného ve výši 160.000,- Kč bych zaplatil za 5 let věřitelům částku 608.840,- Kč. Tato částka nepostačuje k dosažení zákonné hranice 30% mých nezajištěných závazků. Z tohoto důvodu jsem uzavřel smlouvu o důchodu s mojí tetou, paní Františkou Šmídovou, která mi bude přispívat částkou 1000,- Kč/měsíčně. Po tomto příspěvku již zákonnou hranici splňuji.

10 Očekávané příjmy dlužníka v následujících 5 letech

Mzda od zaměstnavatele ŠRODA POWER, a.s., průměrná měsíční čistá mzda 23.000,- Kč. Za 5 let částka 1.380.000,- Kč. Smlouva o důchodu s paní Františkou Šmídovou ve výši 1000,- Kč měsíčně, tj. za 5 let 60.000,- Kč

11 Údaje o všech dlužnických příjmech za poslední 3 roky

Mzda od zaměstnavatel ŠRODA POWER, a.s.
rok 2012, průměrná měsíční mzda 23.000,- Kč = 276.000,- Kč
rok 2011, průměrná měsíční mzda 20.000,- Kč = 240.000,- Kč
rok 2010, průměrná měsíční mzda 16.000,- Kč = 192.000,- Kč

12 Počet vyživovaných osob

Manžel/manželka ano ne
Počet vyživovaných dětí
Počet jiných vyživovaných osob

13 Dřívější insolvenční či obdobná řízení řešící v posledních 5 letech úpadek

Dlužníka ano ne Zákonného zástupce ano ne
Statutárního orgánu ano ne Člena kol. stat. orgánu ano ne

14 Údaje o nezahrazených pravomocných odsouzeních pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy

	Sp. zn.:	Soud:
Dlužníka:	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Zákonného zástupce dlužníka:	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Člena stat. orgánu dlužníka:	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Člena kol. stat. orgánu dlužníka:	<input type="text"/>	<input type="text"/>

15 Navrhuji, aby soud stanovil nižší než zákonem určené splátky

ano ne

Popis veškerého majetku dlužníka

16 Majetek, který není předmětem zajišťovacích práv:

č.:	Specifikace majetku:	Množství:	Pořizovací cena:
1	automobil Škoda Octavia, rok výroby 1997	1	30.000,- Kč
2	automobil Trabant Combi, rok výroby 1985	1	dar
3	televize Sony	1	5.000,- Kč

4	DVD přehrávač Panasonic	1	1.500,- Kč
5	sedací souprava	1	dar
6	postel	1	dar
7	počítač Sony Vaio	1	dar
8	HI-FI věž Sharp	1	dar
9	ošacení a věci denní potřeby		

17 Majetek, který je předmětem zajišťovacích práv:

č.:	Specifikace majetku:	Druh zajištění:	Množství:	Požizovací cena:
1				

Popis všech závazků dlužníka

18 Závazky, ze kterých nevyplývá právo na uspokojení ze zajištění - nevykonatelné:

č.:	Popis závazku:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):
1	smlouva o půjčce	Ferdinand Lichvář	450.000,- Kč
2	úvěr	Geldbank, a.s.	100.000,- Kč
3	kreditní karta	LichvaBank, a.s.	26.000,- Kč
4	smlouva o půjčce	Ludmila Krásná	60.000,- Kč
5	revolvingový úvěr	RuinaCredit Bank, a.s.	400.000,- Kč
6	spotřebitelský úvěr	O.O.D., a.s.	40.000,- Kč
7	smlouva o úvěr	Česká Bankrotní, s.r.o.	300.000,- Kč

19 Závazky, ze kterých vyplývá právo na uspokojení ze zajištění - nevykonatelné:

č.:	Popis závazku:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):
1			

20 Závazky, ze kterých nevyplývá právo na uspokojení ze zajištění - vykonatelné:

č.:	Popis závazku:	Označení rozhodnutí:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):
1				

21 Závazky, ze kterých vyplývá právo na uspokojení ze zajištění - vykonatelné:

č.:	Popis závazku:	Označení rozhodnutí:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):
1				

22 Zákon vyžaduje souhlas manžela(-ky); to neplatí, jestliže oddlužením nemůže být dotčen majetek z nevypořádaného společného jmění manželů, rozsah vyživovacích povinností dlužníka vůči jeho manželu a nezaopatřeným dětem nebo rozsah vyživovacích povinností dlužníka manžela

Souhlasím s povolením oddlužení:

Manžel(-ka)	Příjmení:	<input type="text"/>	Jméno:	<input type="text"/>
	Titul za jm.:	<input type="text"/>	Titul před jm.:	<input type="text"/>
	Obec:	<input type="text"/>	PSČ:	<input type="text"/>
	Ulice:	<input type="text"/>	Č.p.:	<input type="text"/>
	Stát:	Česká republika		

Podpis:

Potvrzení úředního ověření podpisu:

23 Ručitel za splnění oddlužení

Fyzická osoba Právnícká osoba ne

24 Spoludlužník za splnění oddlužení

Fyzická osoba Právnícká osoba ne

Dlužník prohlašuje, že není podnikatelem a že údaje v návrhu na povolení oddlužení a v jeho přílohách jsou pravdivé.

25 Seznam příloh:

Povinné přílohy:

1. Seznam majetku, v němž se označí jednotlivě veškerý dlužníkův majetek, který je předmětem zajišťovacích práv sloužících k uspokojení věřitelů, a veškerý jeho ostatní majetek; majetek, který je předmětem zajišťovacích práv sloužících k uspokojení věřitelů se uvádí zvlášť.
2. Seznam závazků, v němž se označí jednotlivě veškeré závazky dlužníka vůči věřitelům, kteří mají právo na uspokojení ze zajištění a veškeré jeho ostatní závazky. Pokud je některý ze závazků vykonatelný, vyznačí se tato skutečnost v seznamu závazků a přiloží se příslušné rozhodnutí či notářský nebo exekutorský zápis. U každého závazku vůči věřiteli, který má právo na uspokojení ze zajištění, se označí odkazem na příslušnou položku seznamu majetku, popř. odkazem na údaj o očekávaných příjmech, majetek sloužící k zajištění příslušné pohledávky.
3. Listiny dokládající dlužníkovy příjmy za poslední 3 roky (např. kopie potvrzení o příjmech z pracovního poměru, kopie daňových přiznání, výpisy z bankovních účtů).
4. Výpis z rejstříku trestů dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu, ne starší než 3 měsíce, nebo obdobný doklad členského státu, v němž dlužník v posledních 3 letech pobýval nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců.

5. Listiny, kterých se návrh na povolení oddlužení dovolává a listiny, které prokazují v návrhu na povolení oddlužení tvrzené skutečnosti.

Dále:

1. Je-li návrh na povolení oddlužení podáván i jako insolvenční návrh a dlužník je zaměstnavatel - seznam svých zaměstnanců.
2. Je-li dlužník právnická osoba - výpis z obchodního rejstříku nebo obdobného registru.
3. Písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30% jeho pohledávky. Zároveň musí být uvedeno, jaká bude nejnižší hodnota plnění, na kterém se s dlužníkem dohodl; podpis věřitele musí být úředně ověřen.
4. Podepisují-li návrh ručitelé či spoludlužníci - listiny, z nichž vyplývá spoludlužnictví nebo ručení těchto osob.
5. Je-li dlužník zastoupen na základě plné moci - plná moc.

Zde očísľujte a označte veškeré přílohy, které jsou k návrhu na povolení oddlužení přikládány:

1	seznam majetku
2	seznam závazků
3	mzdový výměr za období 2010 - 2012
4	potvrzení zaměstnavatele o zaměstnání
5	výpis z rejstříku trestů
6	listiny dokladující úpadek navrhovatele
7	technický průkaz k automobilu Škoda Octavia
8	technický průkaz k automobilu Trabant Combi
9	smlouva o důchodu s Františkou Šmídovou

Podpisem stvrzuje:

26 V

Plzni

Dne

23.4.2013

 27 Dlužník 28 Jiná osoba - fyzická osoba 29 Jiná osoba - právnická osoba

Dlužník	Příjmení:	Němec	Jméno:	Karel
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	Ing.
	Obec:	Plzeň	PSČ:	30100
	Ulice:	Svatoslavova	Č.p.:	31
	Stát:	Česká republika		

Digitální podpis

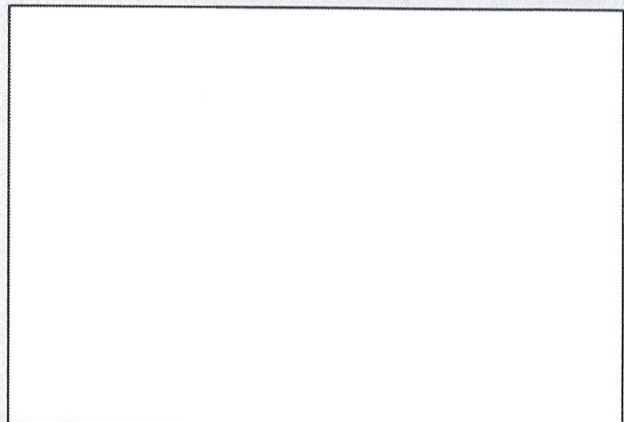

Podpis

Je-li návrh na povolení oddlužení podáván zároveň jako insolvenční návrh, musí být podpis úředně ověřen nebo návrh musí být podán elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem.

Potvrzení úředního ověření podpisu

^I vyplní se pouze tehdy, pokud je návrh na povolení oddlužení podáván po insolvenčním návrhu

^{II} vyplní se pouze u zahraničních osob

^{III} datum narození se vyplní, pokud nebylo dlužníkovi přiděleno rodné číslo

^{IV} vyplňte pokud se liší od sídla či trvalého bydliště

^V vyplňte pouze tehdy jedná-li se o fyzickou osobu podnikatele

Příloha č. 3

Rok 2010

	Počet zahájených řízení celkem	KS v Brně	KS v Ostravě	KSUL	KS v Plzni	KSHK
1.čtvrtletí	3308	541	656	367	323	320
2.čtvrtletí	3985	631	745	439	460	448
3.čtvrtletí	3885	574	791	470	393	306
4.čtvrtletí	4916	801	1030	530	488	377
Celkem	16094	2547	3222	1806	1664	1451

	Povoleno oddlužení	KS v Brně	KS v Ostravě	KSUL	KS v Plzni	KSHK
1.čtvrtletí	1071	100	340	197	38	142
2.čtvrtletí	1405	109	405	226	90	215
3.čtvrtletí	1542	150	408	269	104	212
4.čtvrtletí	1884	185	451	314	169	224
Celkem	5902	544	1604	1006	401	793

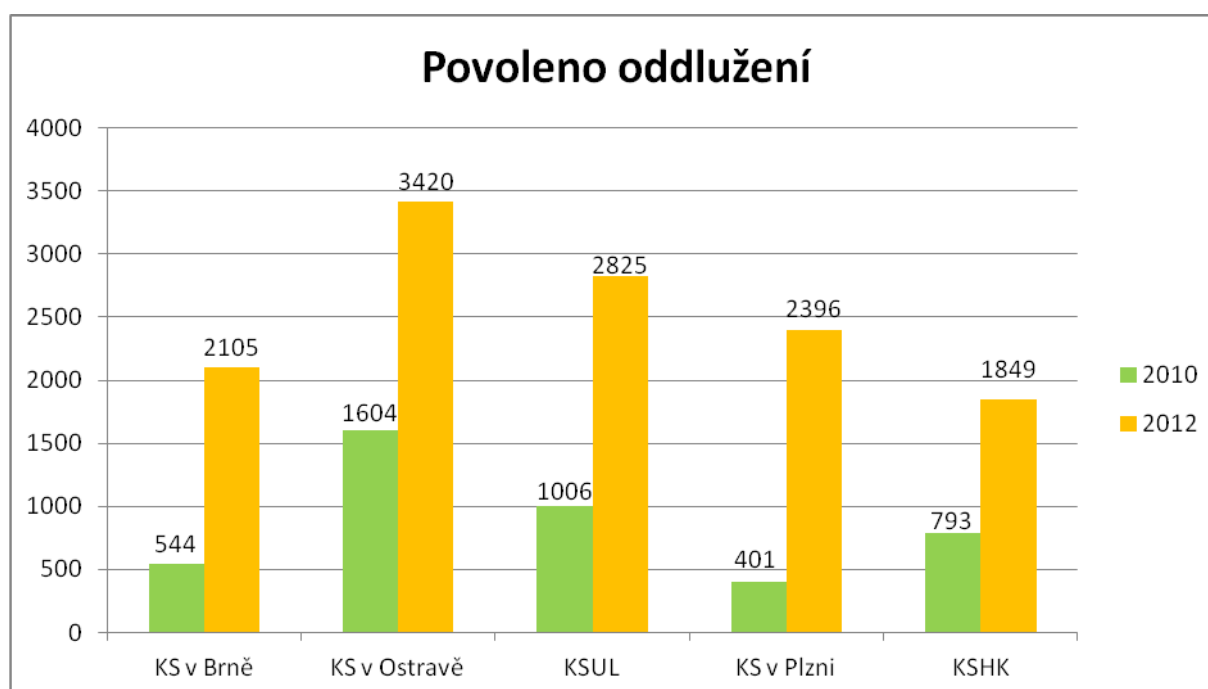
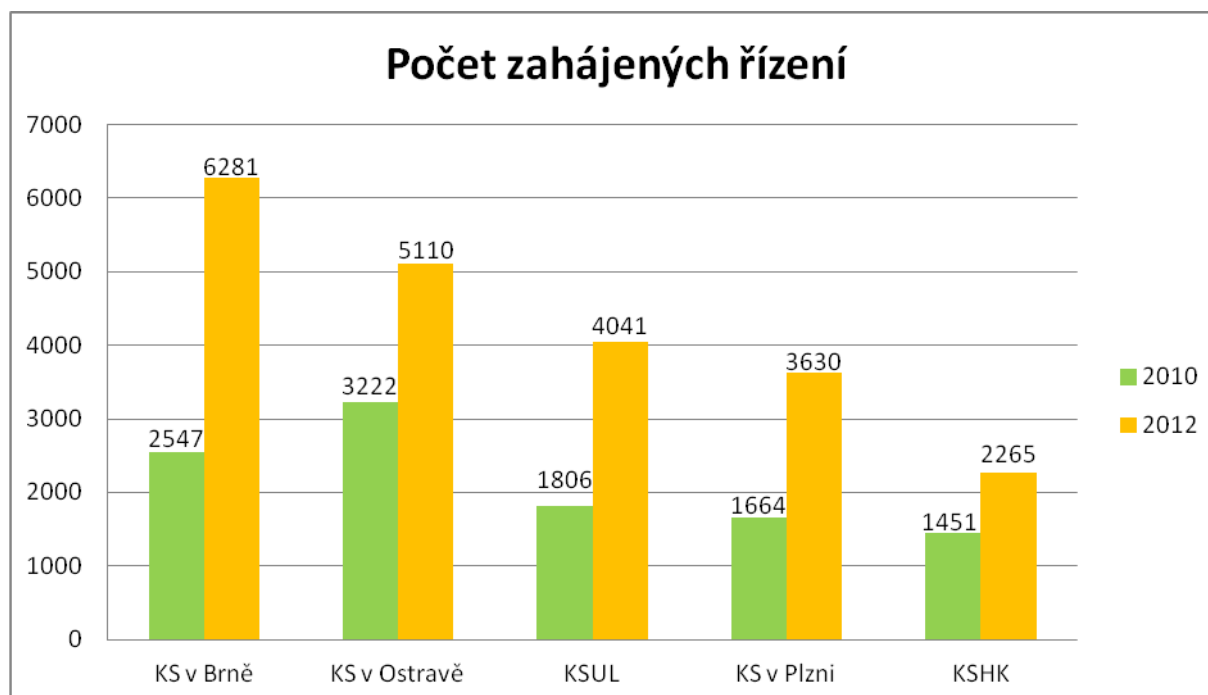
	Schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře	KS v Brně	KS v Ostravě	KSUL	KS v Plzni	KSHK
1.čtvrtletí	784	71	274	169	14	67
2.čtvrtletí	1117	83	360	207	23	141
3.čtvrtletí	1190	110	333	230	69	161
4.čtvrtletí	1493	141	375	272	138	206
Celkem	4584	405	1342	878	244	575

Rok 2012

	Počet zahájených řízení celkem	KS v Brně	KS v Ostravě	KSUL	KS v Plzni	KSHK
1.čtvrtletí	7764	1495	1317	933	854	581
2.čtvrtletí	8072	1526	1268	979	938	592
3.čtvrtletí	7739	1431	1144	959	886	501
4.čtvrtletí	9081	1829	1381	1170	952	591
Celkem	32656	6281	5110	4041	3630	2265

	Povoleno oddlužení	KS v Brně	KS v Ostravě	KSUL	KS v Plzni	KSHK
1.čtvrtletí	3924	432	865	599	541	343
2.čtvrtletí	4537	522	914	709	654	485
3.čtvrtletí	4593	608	787	691	633	481
4.čtvrtletí	4943	543	854	826	568	540
Celkem	17997	2105	3420	2825	2396	1849

	Schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře	KS v Brně	KS v Ostravě	KSUL	KS v Plzni	KSHK
1.čtvrtletí	3047	357	682	568	453	226
2.čtvrtletí	3551	380	694	658	562	284
3.čtvrtletí	3531	421	725	630	481	384
4.čtvrtletí	4172	457	768	688	537	457
Celkem	14301	1615	2869	2544	2033	1351

Schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře

